

Проучване и анализ на общи бедствия и аварии и мерки за управление на риска в трансграничния регион на област Видин и окръг Долж

Трансграничното проучване включва изследвания извършени от екипи, съответно в област Видин и окръг Долж с цел идентифициране на общи бедствия и аварии анализ и анализ на мерките за управление на риска в трансграничния регион. Трансграничните изследвания в област Видин и окръг Долж са основа за осигуряване на уникално и специализирано съдържание/ вкл. обект на авторски права/ на образователните инструменти, които ще допринесат за резултатите от програмата чрез повишаване на знанията и уменията за реакция по време на бедствия и аварии на населението, включително децата.

Трансграничният фокус на проучването е идентифициране и изготвяне на списък и обособяване на често срещани видове бедствия и аварии, представяне на конкретни случаи, както и описание на мерките за управление на риска в трансграничния регион. Трансграничното проучване ще бъде използвано за създаване на: авторски сценарий, сценография, декори и др. за разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“ със средствата на кукленото театрално изкуство за деца на възраст от 5 до 12 години; мултимедиен образователен инструмент, адаптиране и компилиране на информацията за проектиране на ръководството на учителя и за съдържанието на уеб-базирана платформа С.А.Р.Е.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“

Проучване и идентифициране на опасни бедствия и аварии в област Видин с цел разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е. със средствата на кукленото театрално изкуство за деца на възраст от 5 до 12 години в трансграничния регион на област Видин, Р. България и окръг Долж, Р. Румъния

Изпълнител: Сдружение „Бокая“, гр. Кула
Възложител: Държавен куклен театър –Видин

2020

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод

Методология и анализ на актуална информация за приложени добри практики и описание на конкретни казуси за реакция при бедствия и аварии на територията на област Видин

I. Актуална нормативна уредба

II. Анализ на състоянието и риска от бедствия и аварии

1. Основни природни и причинени от човешка дейност рискове от бедствия и аварии. Анализ на състоянието в национален мащаб

2. Основни природни и причинени от човешка дейност рискове от бедствия и аварии. Анализ на състоянието на територията на Област Видин.

2.1. Област Видин е един от районите със значителен потенциал от наводнения (РЗПРН)

2.2. Оценка на риска от горски пожари в горските територии на Област Видин

2.3. Снеговалежи и снежни бури

2.4. Контрол на популацията на комари и кърлежи по течението на река Дунав и нейните притоци.

III. Националната система за ранно предупреждение и оповестяване и реакция при бедствия и аварии. Бедствия и аварии в училищното образование.

1.Националната система за ранно предупреждение

1.2. Важна информация за гражданите.

2. Областен съвет за намаляване на риска от бедствия (Област Видин)

3. Защита при бедствия и аварии в училищното образование в Р България.

IV. Добри практики и описание на конкретни казуси за реакция при бедствия и аварии.

V. Общи и специфични рискове от бедствия и аварии в трансграничния регион. Анализ на потенциала и насоки за създаване на съвременни детски образователни продукти за превенция на риска от бедствия и аварии чрез въвеждане на иновативен дидактически инструментариум в образователните програми.

1. Идентифициране на общи и специфични рискове от бедствия и аварии в трансграничния регион.

2.Общи трансгранични казуси и описание на мерките за управление на риска в трансграничния регион на област Видин и окръг Долж.

3..Анализ на потенциала и насоки за създаване на съвременни детски образователни продукти за превенция на риска от бедствия и аварии чрез въвеждане на иновативен дидактически инструментариум в образователните програми.

Заклучение

УВОД

С цел извършване на проучване в област Видин за управление на риска при бедствия и аварии беше извършена емпирична работа по събиране, селекция и анализиране на актуална информация, база данни за региона от официални анализи, ръководства, насоки, планове на ресорните ведомства, медийни публикации, статистика, регионални, национални и трансгранични документи за превенция и борба с бедствията и аварията и др. Проучването включва: извършване на анализ на събраната

информация, подбор и адаптиране на информацията за нуждите на проекта „Разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“ със средствата на кукленото театрално изкуство за деца на възраст от 5 до 12 години“

Провеждане на проучване в област Видин за управление на риска, което е част от трансграничното проучване в целевата територия в област Видин и окръг Долж, има за цел да идентифицира общите опасни бедствия и аварии с представяне на конкретна и актуализирана информация. Трансграничните изследвания в област Видин и окръг Долж са основа за осигуряване на уникално и специализирано съдържание/ вкл. обект на авторски права/ на образователните инструменти, които ще допринесат за резултатите от програмата чрез повишаване на знанията и уменията за реакция по време на бедствия и аварии на населението, включително децата.

Трансграничният фокус на проучването е идентифициране и изготвяне на списък и обособяване на често срещани видове бедствия и аварии, представяне на конкретни случаи, както и описание на мерките за управление на риска в трансграничния регион. Проучването ще бъде използвано за създаване на: авторски сценарий, сценография, декори и др. за разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е. със средствата на кукленото театрално изкуство за деца на възраст от 5 до 12 години; мултимедиен образователен инструмент, адаптиране и компилиране на информацията за проектиране на ръководството на учителя и за съдържанието на учеб-базирана платформа С.А.Р.Е.

МЕТОДОЛОГИЯ И АНАЛИЗ на актуална информация за приложени добри практики и описание на конкретни казуси за реакция при бедствия и аварии на територията на област Видин

Във връзка с поставената задача: извършване на анализ, подбор и адаптиране на събраната информация в рамките на проучването, за нуждите на проекта с цел разработване на авторски сценарий, сценография, декори и др. за разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“ със средствата на кукленото театрално изкуство за деца на възраст от 5 до 12 години; мултимедиен образователен инструмент, адаптиране и компилиране на информацията за проектиране

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E.“

на ръководството на учителя и за съдържанието на веб-базирана платформа C.A.R.E. бяха приложени следните аналитични и изследователски методи:

- Идентифициране и анализ на информационни източници, свързани с оценка на риска от бедствия и аварии, регионални и национални и трансгранични източници, включително на ниво ЕС.
- Аналитична обработка на емпирична информация относно идентифициране на опасни бедствия и аварии с представяне на конкретна и актуална информация за региона от официална анализи, ръководства, насоки, планове на ресорните ведомства, мудийни публикации, статистика, регионални, национални и трансгранични документи за превенция и борба с бедствията и аварията и др.
- Извършена преглед на актуална информация относно състоянието и оценка на риска от бедствия и аварии чрез прилагане на камерален и мониторингов метод на специализирана информация, както и анализ на публикации в медиите – местни и национални.
- Екипът извърши селекция и специализиран подбор на информацията за нуждите и целите на проекта, като бяха идентифицирани най-често срещаните бедствия и аварии и беше представена конкретна и актуална информация чрез разработване на таблици и авторски диаграми и приложена селекция на снимков и илюстративен материал.

Методологията за провеждане на проучването предлага оригинален набор от изследователски инструменти, с които да се събере и анализира актуална информация относно ефективността на управлението при бедствия и аварии, което ще позволи разработване на авторски сценарий, сценография, декори и др. за разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E

I. Актуална нормативна уредба

През последните години България беше засегната от редица бедствия, които отнеха човешки животи и нанесоха значителни щети, както на инфраструктурата в сферата на енергетиката, водните ресурси, телекомуникациите, транспорта, общественото здраве, образованието, културното наследство и защитените природни зони, така и на промишлеността и селското стопанство. Според данните от EM-DAT, през годините България е била засегната предимно от наводнения, екстремни температури, бури, пожари и земетресения.

В доклад на Европейската агенция по околна среда (European Environment Agency) от 2017 г. се посочва, че до 2080 г., в няколко европейски страни, сред които и България, се очаква повишение във вероятността от появата на свързани с климата опасности с поне 20 % за три или дори четири от седем опасности (горещи вълни, студени вълни, суши, пожари извън анализираните територии, наводнения (речни), крайбрежни наводнения и бури). В заключение се налага изводът, че е трудно да се очертаят точните измерения на опасността от бедствия в следствие от глобалните климатични промени. Резултатите от досегашните изследвания на проблема са доста несигурни, но показват, че глобалните промени ще доведат до значителни изменения в климата и в хидроложкия режим на обширни територии от Европа, в т.ч. и в България. Рискът от засушаване, горещи вълни и наводнения, както и от свързаните с тях бедствия е реален, и следва да се предприемат мерки за ограничаване на въздействието на причиняващите ги фактори. В тази връзка, дейностите за намаляване на риска следва да бъдат ефективни, съгласувани, ресурсно осигурени, да обхващат всички сектори и опасности, и не на последно място наличната информация и начините за справяне с тях да бъдат достъпни и разбираеми за хората.

Въз основа на изводите относно тенденциите в климатичните изменения и анализа на способностите за реагиране, но най-вече на възможностите за управление на рисковете, у нас бяха извършени редица нормативни промени, като основната насока беше приоритизиране на мерките за превенция и свързаната с това организационна подготовка.

Закон за защита при бедствия (ЗЗБ) По-долу са представени накратко основните промени в ЗЗБ за периода 2014- 2018. Законът за защита при бедствия и подзаконовата нормативна уредба към него са основните нормативни актове, които регламентират защитата на населението при бедствия в страната. Този закон е действащ закон и е приет след задълбочена оценка и научна обосновка за формиране на държавната политика в областта на защитата на населението. През периода се изготвиха доста нормативни документи вкл. и оценка на риска на критичната инфраструктура и критични обекти, стратегия и национална програма за защита при бедствия и национална стратегия за намаляване на риска. Закона за защита при бедствия урежда обществените отношения, свързани с осигуряването на защитата на живота и здравето на населението, опазването на околната среда и имуществото при бедствия. Основни моменти. Органите на изпълнителната власт, юридическите лица и едноличните търговци организират защита при бедствия в изпълнение на възложените им функции с този закон и с другите нормативни актове, регламентиращи тяхната дейност.

Действията им се координират в единна спасителна система /ЕСС/ за защита при бедствия. ЕСС ще бъде разгледана подробно като дейности и структури, координация и ръководство на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи в района на бедствието, планиране и подготовка. Защитата при бедствия се извършва на национално, областно и общинско ниво. Нов момент в защитата е допълването, че защитата се осъществява чрез провеждане на дейности по готовност и реагиране при бедствия. Превантивната дейност е от особена важност в новите промени на ЗЗБ. На нея е посветен цял раздел от закона. Тенденцията в промените на закона е да се приоритизира превенцията, с цел намаляване на риска от бедствия. Класифицират се

комплекс от 13 превантивни дейности, които ще бъдат представени по-подробно в следващата тема. В изпълнение на новите законови изисквания към Министерския съвет е създаден Съвет за намаляване на риска от бедствия. В този аспект от особена важност е да се посочи разработването и актуализацията на:

- Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия;
- Национална програма за намаляване на риска от бедствия.

През последните години намаляването на риска от бедствия или т.н превенция се превърна в световен приоритет. Доказателство са документите, приети от страните-членки на Европейския съюз, както и Рамката за действие Хиого 2005-2015 на ООН "Да изградим устойчивост на нациите и обществата към бедствия", която приканва и за определя всяка една страна отговорна да създаде Национална платформа и Стратегия за намаляване на риска от бедствия. Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия има за цел да очертае съгласувана рамка за определяне на стратегическите приоритети за действие за намаляване на риска от бедствия и да подпомогне изпълнението на мерките за тяхното осъществяване на национално, областно, общинско и обектово ниво. Стратегията ще спомогне още за идентифициране и приоритизиране на конкретни области за трансгранично и регионално сътрудничество, както и ще гарантира решаването на проблемите координирано, с перспектива за развитие на капацитета за намаляване на риска от бедствия в дългосрочен план.

Стратегическа цел на Националната програма и на държавната политика за защита при бедствия е предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от тях, защита на живота и здравето на населението, и опазване на културните ценности. Основен приоритет на Националната програма за защита при бедствия 2014- 2018 г. е извършване на анализ и оценка на рисковете от бедствия на територията на Република България и тяхното картографиране. Чрез Националната програма за защита от бедствия се реализира държавната политика в областта на защита. В закона в специален раздел е формулирано участието и съдействието на физическите лица, юридическите лица и едноличните търговци при бедствия. С промените в закона се задължава всяко физическо лице да окаже съдействие в съответствие с възможностите си по искане на кмета на община или ръководителя на операциите и да допуска оправомощените длъжностни лица за извършване на съответните оценки и анкети, необходими във връзка с предоставянето на помощи. С промените от 2017 се дават указания на юридически лица и еднолични търговци, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква "г" или "д" от Закона за устройство на територията, която представлява опасност за възникване на бедствие, как да разработват аварийен план на обекта като съдържание, как да изградят и поддържат локални системи за оповестяване, сили и средства за реакция при бедствия и аварии. Особено важни са промените в раздела за доброволните формирования, които ще разгледаме в отделна тема. В закона търпи сериозни промени и допълнения раздела за обявяване на Бедствено положение. Обявяването на бедствено положение е ясно формулирано, като режим, зона и мерки. С промени ясно се посочват четири условия при които кмета има основание за издаване заповед за бедствено положение. В Раздел Подпомагане и възстановяване е изменен с определяне на възможностите на **Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет** да предоставя и средства за превенция, както и условията за това. Ресурсното осигуряване е раздел претърпял доста промени формулиращи финансовото и

материалнотехническото осигуряване на защитата при бедствия. Законът за защита при бедствия (ЗЗБ) е обвързан с препратки към над 130 нормативни акта.

Важна промяна, в контекста на последните изменения, имам в Закона за местното самоуправление и местната администрация. С тях се предоставят правомощия органите на местната власт – общинския съвет и кмета на общината - да решават въпроси по защита при бедствия - чл.17и чл.46.

Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет

Функции:

- Комисията приема решение за предоставяне на средства от резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия и контролира целевото им разходване.
- Средствата се предоставят за финансиране на: 1. превантивни дейности и дейности по подготовка за реагиране от програмите по Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) като допълващо финансиране към одобрения бюджет на съответния компетентен орган и/или към осигурените средства от други източници; 2. непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените сили и средства на единната спасителна система; 3. неотложни възстановителни работи; 4. възстановителна помощ по чл. 55, ал. 3 ЗЗБ; 5. контролни проверки по изпълнението на решенията на комисията; 6. проверки по жалби и сигнали; 7. обезщетяване на физически и юридически лица за реално причинените им вреди при или по повод извършването на нормативно установени действия за защита при бедствия при условия, по ред и в размери, определени с правилника; 8. обезщетяване на органите на държавната власт, на местното самоуправление, юридическите лица и гражданите, които са предоставили при поискване от органите за пожарна безопасност и защита на населението собствени спасителни, пожарогасителни, превозни, съобщителни и други технически средства, при бедствия, пожари и извънредни ситуации

Закон за водите

Законът за водите съдържа редица норми, свързани с опасното въздействие на водите и управление на свързаните с това рискове. Тези въпроси са особено актуални през последните години във връзка с претърпените щети и дадени човешки жертви при настъпилите наводнения. Наред със задълженията на общините за поддържане и почистване на речните корита от особена важност през последните години се открие въпросът с поддържането на язовирите в страната, огромната част от които са общинска собственост, съответно и отговорност. Към настоящия момент, в резултат на осъществяваната контролна дейност от страна на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор е установено наличието на 5700 язовира, като 4523 от тях са собственост на общините. За спазването на разпоредбите на Закона за водите, общините отделят сериозен финансов ресурс. Такъв е необходим за поддържането на язовирните стени и съоръженията към тях в такова техническо състояние, което да не застрашава живота и здравето на хората и отговаря на изискванията на Наредба за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на

язовирните стени и на съоръженията към тях, както и на контрол за техническото им състояние, приета с ПМС № 262 от 07.10.2016 г.

С въвеждане на изискванията на Директивата за наводненията в Закона за водите, са създадени условия за дългосрочно планиране на управлението на риска от наводнения. След оценката на риска, ще се разработи програма от действия и мерки с цел намаляване на риска от наводнения с фокус върху предотвратяване, защита и подготвеност, включително и прогнозите за наводнения и системите за ранно предупреждение. Освен това, съществуващите от 1972 г. специализирани структури „Геозащита“ (към настоящия момент държавни дружества с принципал МРР) оказват експертна помощ при бедствени и аварийни ситуации, свързани с геозащитната дейност. Недостатъчно обаче са интегрирани дейностите, свързани с намаляването на риска от бедствия и климатичните промени, а също така липсва и национална стратегия за адаптиране към промените в климата.

В Република България съществува функционираща Единна спасителна система (ЕСС) за защита при бедствия, която осигурява възможност за поетапно привличане на сили и средства, в съответствие с развитието на бедствието. Консултативният съвет за подпомагане на Министерския съвет при формиране на държавната политика в областта на защитата при бедствия е действаща национална платформа за намаляване риска от бедствия. Изпълнява се Националната програма за защита при бедствия и годишни планове за изпълнението ѝ. Важен документ в областта на намаляването на риска от бедствия е Националният план за защита при бедствия, който се разработва под ръководството на министъра на вътрешните работи с участието на представители на министерствата, ведомствата, местната власт и неправителствени организации. Освен това законът за защита при бедствия предвижда дейностите по защита при бедствия да се планират, съгласно утвърдения в страната управленски модел на национално, областно, общинско и обектово ниво. Основни документи за организиране на по-голямата част от тези дейности са съответните ведомствени, областни и общински планове за защита при бедствия, и аварийните планове на обектите, които периодично се актуализират. С въвеждане на изискванията на Директивата за европейските критични инфраструктури в Закона за защита при бедствия, се разработи нормативната уредба за защита от бедствия на обектите, представляващи критични инфраструктури. Приети са наредбите за реда и начина за установяване на националните критични инфраструктури (НКИ) и обектите им, и за установяване и означаване на европейските критични инфраструктури (ЕКИ), оценката на риска за тях и мерките за подобряване на тяхната защита. Започна работата по установяване, извършване на оценка на риска, планиране и прилагане на мерките за намаляване на уязвимостта на обектите на ЕКИ и НКИ с цел подобряване на тяхната защита. Въведена е Национална система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия и за оповестяване при въздушна опасност. Тя се състои от система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система и системата за ранно предупреждение и оповестяване на населението. Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет взема решения за финансиране на дейностите за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия. Необходимо

е да се приеме нормативната база за устойчива и ефективна система за обучение на населението и органите на изпълнителната власт за действия при бедствия.

Стратегия за намаляване на риска от бедствия 2014 - 2020 г

Ключови ценности

Стратегията се основава на следните ключови ценности: позитивно мислене, перспективност, информираност, култура, равнопоставеност, отговорност, сътрудничество, приемственост и политическа воля.

- **Позитивно мислене**

В българското общество се подценява значението на превантивната дейност, чрез която бедствията могат да бъдат не само очаквани, а и управляеми. Усилията на отговорните институции са насочени преди всичко към изграждане на способности за реакция при възникнало бедствие. В техния ръководен и експертен състав трябва да се формира позитивно мислене по отношение възможността рискът от бедствия да бъде управляван.

- **Перспективност**

Перспективният подход преодолява недостатъците на чисто планиращия подход, който залага само на съществуващите тенденции и възможните прогнози, като допуска определена несигурност и многовариантност на прогнозите при организиране на управлението. По тази причина, планирането на устойчивото развитие трябва да се извършва чрез прилагане на перспективния подход при осъществяване на дейностите за намаляване риска при бедствия.

- **Информираност**

В основата на намаляването на риска от бедствия е събирането и разпространението на информация за добрите практики във връзка с успешното развитие на пълноценни политики в тази област. Информираността на отговорните институции гарантира лесното използване на добрите практики в планирането на превантивните мерки и мероприятия, а информираността на населението улеснява изпълнението им. Първата стъпка за преодоляване на пропуските в наличната информация за риска от бедствия е извършване на оценката на риска. Следваща стъпка е изучаването на добри практики, които спомагат за намаляване на риска от бедствия и повишават отговорното отношение на ръководните институции и обществото към бедствията.

- **Култура**

Фактор за намаляване на риска от бедствия е и формирането на култура на превенция на бедствията, както и на правилно поведение на цялото общество по време на бедствие. Повишената обществена култура за риска от бедствия влияе положително върху процесите на взимане на решения, развитието на нормативната база и организирането и разпределението на ресурси за намаляването на риска от бедствия. Това ще гарантира ефективна политика за намаляване на бедствията.

- **Равнопоставеност**

Много важен принцип в областта на намаляване на риска от бедствия е равнопоставеността на гражданите. Гражданите в неравностойно положение и социалните групи с по-нисък социален статус имат ограничен достъп до съответните организационни и материални ресурси, което е предпоставка за повишена уязвимост на

тези социални групи при бедствия. По тази причина се налага създаването на условия за равнопоставеност в районите с риск от бедствие на всички социални групи, включително при защита и реагиране при бедствия.

- **Отговорност**

Намаляването на риска от бедствия е израз на морална и обществена отговорност на всички ръководни равнища. Както пряко, така и косвено, отговорните ръководители трябва да вярват и да търсят реализация в хуманната кауза в борбата с бедствията. Сериозната обществена отговорност, която поемат с участието си в управлението на риска от бедствия, изисква стриктно публично определяне на отговорностите и ясна персонализация на тяхното изпълнение.

- **Сътрудничество**

Съвременните държави не са сами пред предизвикателствата на различните бедствия. Усилията им за намаляване на риска се подпомагат чрез обединените действия на страните в рамките на ООН и чрез координирана нормативна рамка. Документите на Международната стратегия за намаляване на бедствията (ISDR), създадена през 2000 г. от Общото събрание на ООН, са водещи в управлението на риска от бедствия. Редица документи на ЕС са основа за подобряване и съгласуване на действията и резултатите при управление на риска от бедствия на международно ниво между съответните компетентни органи, което допринася за изпълнението на Рамката за действие Хиого и представлява част от пакет, който има външно и вътрешно измерение за Съюза. Сътрудничеството между държавите засилва капацитета за готовност и реагиране при бедствия чрез балансиран подход, ръководен от два принципа: национална отговорност и солидарност на ЕС.

II. Анализ на състоянието и риска от бедствия и аварии

1. Основни природни и причинени от човешка дейност рискове от бедствия и аварии. Анализ на състоянието в национален мащаб

През последното десетилетие Република България е засегната от голям брой и със силен интензитет бедствия, поради което страната ни попада в териториите, характеризиращи се с **висок риск в тази сфера**. Идентифицирането на опасностите е продължителен процес, насочен не само към съществуващите в момента, но и към развитието им във времето. Важно е да се отчита историческото развитие на опасностите, тъй като инциденти, които са се случили, или са били избегнати, могат да допринесат за анализиране на историческата повтораемост на някои видове природни или причинени от човешка дейност бедствия. Република България е изложена на следните видове опасности:

➤ Сеизмична опасност

Сеизмичните въздействия се характеризират със своята непредвидимост, особено по отношение на времето, поради което причиняват големи по размер негативни последици - жертви и пострадали сред населението, материални щети и др. От сеизмологична гледна точка България е разположена в Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, характеризиращ се с **висока сеизмичност**. Въпросът за същинското прогнозиране

- едновременно определяне на силата, мястото и времето на земетресението, все още няма еднозначно решение в световен мащаб. Сеизмичната опасност не може да бъде контролирана, но сеизмичният риск може да бъде управляван и намален. Намаляването на сеизмичния риск се осъществява преди всичко чрез подобряване на устройственото планиране и инженерно-техническото проектиране, изграждането и експлоатацията на строежите.

➤ **Опасност от наводнения**

Наводненията са често срещани природни бедствия на територията на Република България. Те могат да нанесат огромни щети, като засегнат обширни територии, продуктивни земеделски земи и горски масиви. В съответствие с научната класификация за този вид опасности и съгласно Закона за водите, наводненията могат да бъдат природни и техногенни - причинени от други влияния, както при повреда на хидротехническо съоръжение, което може да доведе до авария, така и при предотвратяване на критични ситуации в хидротехническо съоръжение. От преминалите през последните години наводнения се установява, че прилаганите досега дейности за намаляване на риска от възникването на наводнения не са достатъчни и следва да се премине към политика на цялостно управление на риска от наводнения в условията на „съвместно съществуване“ с тях. Такъв комплексен подход - оценка и управление на риска от наводнения, е заложен в Европейската директива за наводненията, която е приета през 2007 г. Изискванията ѝ са въведени в националното законодателство чрез Закона за водите през 2010 г. Намаляването на риска от наводнения се осъществява преди всичко чрез изграждане на хидротехнически защитни системи и съоръжения, добро устройствено планиране на територията и не на последно място - повишаване на готовността за предотвратяване или намаляване на негативните последици от наводнения чрез превантивни мерки, обучение на населението, адекватна подготовка, планиране на спасителните дейности и др. Необходимо е и редовно почистване на речните корита и поддържането им в условия на естествена проводимост.

➤ **Опасност от свлачища**

Територията на Република България се характеризира с висока степен на свлачищна и ерозионно-абразионна активност. Проявени са мащабни свлачищни, срутищни, абразионни и други неблагоприятни геодинамични процеси, които действат стихийно и разрушително, трудно се прогнозират и настъпват внезапно. Със своята непредсказуемост застрашават сигурността на селища, курортни комплекси, жилищни, стопански и производствени сгради, техническата инфраструктура. Със Закона за устройство на територията е вменено задължението на Министерството на регионалното развитие да извършва дейности по регистриране и мониторинг на свлачищните райони в страната и на районите с ерозионни и абразионни процеси по Дунавското и Черноморското крайбрежие като превантивни мерки чрез държавните дружества за геозащита, формирани на териториален принцип. С цел превенция и ограничаване на въздействието на свлачищните процеси, ерозията и абразията от Министерство на регионалното развитие е възложена и разработена Национална програма 2007 – 2015 г. за укрепване на свлачищата, предпазване на Дунавския и Черноморския бряг от ерозията и абразията и предпазване на техническата инфраструктура и населените места от свлачищни процеси. Опасност от горски пожари

➤ Горските пожари

Горските пожари са една от основните опасности за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми. Климатичните промени през последното десетилетие доведоха до повишаване на честотата на възникване на горските пожари и размера на засегнатите от тях територии. Ледоломите, ледовалите, снеголомите и снеговалите, в т.ч. в горските територии, водят до екологични катастрофи, засягайки десетки и стотици хиляди дка горски площи. В условията на глобално затопляне и засушаване е логично да се очаква повишаване на пожарната опасност в горските екосистеми. Антропогенният характер на над 90% от пожарите налага категоризирането на горите в близост до Управление на риска от бедствиянизирани територии като високорискови. В настоящия момент такива са около три четвърти от горите в България. Поради тази причина, противопожарните дейности и управлението на горските пожари следва да се проектират и осъществяват по подобие на дейностите в страните от Средиземноморието (Гърция, Франция, Испания, Португалия и др.), където цялата или преобладаващата част от територията е определена като силно застрашена от пожари. Опасност от неблагоприятни метеорологични явления като засушаване, силни ветрове и смерч, обилни снеговалежи, снежни бури, заледряване и екстремни температури Засушаването е следствие от намаляването на валежите за дълъг период от време. Често редица метеорологични елементи като високи температури, силни ветрове и ниска относителна влажност се проявяват съвместно със засушаването, което прави това явление много силно изразено. Редица индикатори за суша в атмосферата и земната повърхност трябва да бъдат наблюдавани оперативно, за да се определи степента на сушата и нейното влияние. Установената негативна тенденция в многогодишните изменения на валежите за много райони на България показва, че има голяма вероятност за проява на чести и интензивни засушавания в страната. Това налага да се изследва и анализира риска от суша и да се разработят и прилагат мерки за неговото намаляване и възможно отстраняване. Като основа за разработване на такива мерки и подобрене на управлението на риска от суша трябва да служат научните изследвания относно съвременните изменения на климата и режима на валежите и температурата на въздуха, европейските нормативни документи в тази област, както и мерките предвидени в планове за управление на четирите речни басейна, свързани с адаптиране към изменението на климата, недостига на вода и сушите.

За целите на **оценката на риска**, в настоящите указания са дефинирани четири области на вредните последствия, които се вземат предвид. Областите на вредните последствия от съответния риск, на които трябва да се обърне внимание в сценариите при описване на последствията са: - **Социални последствия (С)** - последствия за хората и прекъсване на нормалната социална функция – потенциалният брой на загиналите, на сериозно пострадалите или заболялите, както и броят на непосредствено засегнатите хора – евакуирани/преместени и временно настанени лица; - **Последствия за инфраструктурата (И)** - поражения на сгради, съоръжения, прекъсване на доставките на основни стоки/услуги; - **Икономически загуби (З)** - общите загуби в лева за всички категории, включително разходите за лечение, разходите за незабавни или дългосрочни мерки за възстановяване, разходите от прекъсване на икономическата дейност, косвени социални разходи и други преки и косвени разходи; - **Последствия за околната среда**

(О) - въздействие върху географията на района с последствия за околната среда, релефа, природните ресурси - разходите за възстановяване на околната среда или щетите върху околната среда.

Важно! С оглед възникналата пандемична обстановка, във връзка с COVID 19 и въведените противоепидемични мерки в страната и света след януари 2020г, също трябва да се имат пред вид при разработване на конкретни планове за реакция и опазване на здравето и живота на населението.

➤ **Опасност от биологично заразяване**

Съществуващите производствено-икономически условия, структурата на селското стопанство, географското разположение на страната, влошената международна епизоотична и епифитотична обстановка, търговията, вносът и износът с живи животни, продукти от животински и растителен произход са условия за възникване на огнища на биологично заразяване. Границите на биологичното огнище се определят от специализирани противоепидемични и противоепизоотични формирания на компетентните ветеринарни власти, които в дадени условия действат синхронизирано, а тези на поразените растения се определят от фитосанитарните инспектори в Българска агенция по безопасност на храните.

➤ **Опасност от неблагоприятни метеорологични явления**

Опасност от неблагоприятни метеорологични явления като засушаване, силни ветрове и смерч, обилни снеговалежи, снежни бури, заледряване и екстремни температури. Засушаването е следствие от намаляването на валежите за дълъг период от време. Често редица метеорологични елементи като високи температури, силни ветрове и ниска относителна влажност се проявяват съвместно със засушаването, което прави това явление много силно изразено. Редица индикатори за суша в атмосферата и земната повърхност трябва да бъдат наблюдавани оперативно, за да се определи степента на сушата и нейното влияние. Установената негативна тенденция в многогодишните изменения на валежите за много райони на България показва, че има голяма вероятност за проява на чести и интензивни засушавания в страната. Това налага да се изследва и анализира риска от суша и да се разработят и прилагат мерки за неговото намаляване и възможно отстраняване. Като основа за разработване на такива мерки и подобрене на управлението на риска от суша трябва да служат научните изследвания относно съвременните изменения на климата и режима на валежите и температурата на въздуха, европейските нормативни документи в тази област, както и мерките предвидени в планове за управление на четирите речни басейна, свързани с адаптиране към изменението на климата, недостига на вода и сушите. През последните няколко години се наблюдава увеличаване на броя на населените места със сезонен или целогодишен воден режим. В Министерството на регионалното развитие е разработена програма за строителство и рехабилитация на язовири за питейни нужди. Ще стартира доизграждането на два язовира – „Луда Яна“ край Панагюрище и „Пловдивци“ край Рудозем, както и рехабилитацията на яз. „Студена“ и пречиствателната станция за питейна вода за гр. Перник. Силните ветрове не са често явление за страната. Средногодишният брой на дни със силен вятър за непланинската част на страната е между 5 и 20 дни. Ураганният вятър, надхвърлящ значително ветровото натоварване при оразмеряването на сгради и обекти, е рядко явление, но въпреки това се случва.

Силните ветрове на територията на страната могат да доведат до прекъсване на електроснабдяването, блокиране на пътища, нарушения на инфраструктурата и са заплаха за живота и имуществото на хората. Спецификата на континенталния климат е в основата и на възможни снегонавявания. Снежните виелици и залеждания са често явление за нашата страна, особено в нейната североизточна част. Характерни са за месеците декември и януари, но могат да се проявят и през останалите зимни месеци. Снежните бури и залеждания водят до нарушаване на въздушните комуникации, блокиране на пътищата и е възможно да поставят в рискова ситуация живота на много хора. Снеговалежите могат да имат бедствен характер главно в населените места и да причинят не само блокиране на транспорта, прекъсване на електроснабдяването и водоснабдяването, но и медицинското осигуряване и снабдяването с хранителни продукти на населението. Ниските температури са причина за обледеняването на електропроводите и други открити комуникационни линии. Годишно около 50– 60 % от страната е засегната от снегонавявания и залеждания. Към природните бедствия могат да се отнесат и екстремните температури. От една страна това са аномално ниски температури в пролетния, есенния и зимния период – студове, от друга – аномално високи температури през лятото – горещини. Освен, че затрудняват ежедневната дейност на човека, екстремните горещини причиняват различни аварии и кризисни ситуации. При прекомерно нагряване се деформират железопътните релси и се размеква асфалтовата настилка на пътищата, което може да доведе до дерайлиране на влакове и други сериозни проблеми. Провисване на проводници на далекопроводите причинява сериозни смущения и нанася щети на енергопреносната мрежа. В критични ситуации могат да изпаднат и редица производства. Екстремните горещини могат да вземат и човешки жертви.

➤ **Опасност от ядрени или радиационни аварии**

Въпреки строгите мерки за сигурност при работата на различните видове ядрени реактори и наличието на автоматизирани системи за управление, контрол и защита, практиката по експлоатацията им показва, че е възможно възникването на ситуации, които са съпроводени с аварийно изпускане на радиоактивни вещества в околната среда. Радиоактивно замърсяване би могло да се получи, както при аварийна ситуация в АЕЦ “Козлодуй”, съпроводена с изпускане в околната среда на радионуклиди, така и при **трансгранично радиоактивно замърсяване**, вследствие на ядрена или радиационна авария в други страни, а също и при инциденти с транспортни средства (автомобили, ж.п. вагони, плавателни средства и самолети), превозващи радиоактивни материали. През последните години се забелязва и тревожна тенденция на увеличаване на опитите за злонамерено използване на радиоактивни източници за терористични цели. В тази връзка, както и за изпълнение на Плана за действие на ЕС за усилване на мерките за противодействие на терористични заплахи, свързани с химически, биологични, радиоактивни и ядрени (ХБРЯ) материали от 2009 г., бе създадена междуведомствена работна група от експерти в Република България. Опасност от промишлени аварии и аварии при превоз на опасни вещества, материали и отпадъци. На територията на Република България работят предприятия, класифицирани и регистрирани като „предприятия с висок рисков потенциал”, както и „предприятия с нисък рисков потенциал”, съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда и Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях. Това са предимно предприятия от химическата

промишленост, производство и търговия с взривни вещества, предприятия за нефтопреработка и търговия с петролни продукти и газ. Големите промишлени аварии често имат тежки последствия върху населението и околната среда, освен това въздействието може да засегне територии извън националните граници. Това подчертава необходимостта от подобряване на съществуващия контрол на опасностите от големи промишлени аварии, които включват опасни вещества и предприемане на подходящи превантивни действия за осигуряване на високо ниво на защита в Република България за населението и околната среда.

➤ **Опасност от градушки**

Като атмосферно явление градушките причиняват чувствителни загуби на аграрното производство. Едновременно с това нанасят големи материални щети на сградния фонд и на стопанските постройки, а нерядко водят и до човешки жертви. Най-опасни са градовите щормове, при които щетите, нанесени на селскостопанските култури на полето, възлизат от 50 до 100%. Градобитията, в техните екстремни проявления като отделни или серия от 14 щормове и като акумулирани в един сезон събития, имат бедствен характер и могат да повлияят съществено на икономическите резултати от селското стопанство, и от там и на националната икономика. Средногодишно щетите възлизат на около 100 милиона лева, а понякога достигат и до 200 милиона лева.

Управление на риска

Процесът на управление на риска е цикличен. Първият изработен сценарий просто служи за започване на процеса на планиране и за насърчаване на участниците в работните групи да мислят по едни и същи проблеми. Търсенето на повече техническа информация за даден риск може да бъде цел в края на процеса, ако след анализа се установи че рискът е с висок приоритет.

Анализ на риска

След идентифициране и характеризиране (описване) на рисковете от бедствия, вторият етап в оценката на риска е извършване на анализ на риска. Анализът на риска включва разглеждане на вероятността и последствията от всеки един риск (определени от характеристиките на риска, установени в първия етап от процеса на оценката на риска). Основните цели на анализа на риска са разделяне на приемливите рискове от значителните рискове, както и предоставяне на данни, подпомагащи преценяването на риска. Анализът на риска включва разглеждане на източниците на рискове, последствията от тях и вероятността за възникване на тези последствия. Могат да бъдат определени факторите, които влияят върху последствията и вероятността. Рискът се анализира в контекста на съществуващите мерки за контрол (съществуващ контрол на риска), като се обединяват оценките на последствията и вероятността. Предварителният анализ се извършва, с цел изключване на подобните или приемливи рискове от по-нататъшно подробно оценяване. Вероятността от възникване на дадено събитие и размерът на свързаните с него последствия се оценяват в контекста на съществуващите средства за управление на риска (БДС EN ISO 31000: „Управление на риска – принципи и указания“). Последствията и вероятността определят нивото на риска. За определяне на последствията и вероятността се използват статистически анализ и математически изчисления. При липса на данни може да бъде направена субективна оценка, отразяваща индивидуалното или групово мнение относно възникването на дадено

събитие. В зависимост от обстоятелствата, анализът на риска може да бъде качествен, полу-количествен, количествен или комплексен. Качественият анализ найчесто се използва за получаване на обща представа за нивото на риска. На покъсен етап, при необходимост може да бъде извършен по-детайлизиран количествен анализ на риска. При качествения анализ на риска следва да се използват критериите за качествена оценка на последствията и вероятността, а именно:

Таблица №1. Качествена оценка на последствията от бедствия и аварии.

Ниво	Описание	Детайлно описание
1 .	Незначителни	Няма ранени, малко или никакви щети, малки финансови загуби
2.	Малки	Необходимост от оказване на първа помощ, малки щети по сградите, средни финансови загуби.
3.	Умерени	Необходимост от медицинско лечение на пострадалите, умерени щети по сгради и по инфраструктурата, високи финансови загуби.
4.	Големи	Значителни наранявания, високо ниво на щети по сгради и инфраструктура, големи финансови загуби.
5.	Катастрофални	Смъртни случаи, повечето сгради и инфраструктура са сериозно повредени, огромни финансови загуби.

2. Основни природни и причинени от човешка дейност рискове от бедствия и аварии. Анализ на състоянието на територията на област Видин

2.1 Наводнения

Област Видин е един от районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), това се дължи на географското местоположение и природо-климатичните особености на територията, през която преминава р. Дунав и съответно формирането на приточна мрежа от по-малки реки на територията на област Видин.

Определянето на РЗПРН в четирите района за басейново управление (РБУ) е последната фаза на първия етап (*Предварителна оценка на риска от наводнения*) от прилагане на Директивата за наводнения (*Директива 2007/60/ЕС относно оценката и управлението на риска от наводнения*) и се извършва на основание на чл.146 г, ал.1 от Закона за водите в съответствие с чл.5 от Директивата за наводнения.

Всяка Басейнова дирекция възложи разработването на Проект на РЗПРН на външен изпълнител в рамките на Проект „Разработване на Планове за управление на риска от

наводнения”, финансиран по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Приоритетна ос 1 на Оперативна програма "Околна среда 2007 - 2013" с бенефициенти - Басейновите дирекции.

Направен е анализ на наличната информация и геобазата данни, необходими за определяне на РЗПРН във всяка БД.

Създадени са геобазата данни с информация за значимите минали и потенциални бъдещи наводнения, съгласно ПОРН за определяне на предварителни райони със значителен потенциален риск от наводнения (ПРЗПРН).

При определянето на РЗПРН река Дунав не е включена, тъй като с решение на 9-тата редовна среща на Международната комисия за опазване на река Дунав (МКОРД) Ръководителите на делегации на страните по Конвенцията за сътрудничество при опазване и устойчиво използване на река Дунав (Конвенция за опазване на река Дунав) са приели решение за разработване и изпълнение на международен проект за изготвяне на **карти на заплахата и на риска от наводнения** с наименование „*Оценка на риска от наводнения на заливаемите ивици на река Дунав, ориентирана към заинтересованите страни*“ (проект DANUBE FLOODRISK 2009-2012), финансиран от

За определянето на **предварителни райони със значителен потенциален риск от наводнения** (ПРЗПРН) са използвани географски и аналитични методи. Информационните слоеве със значими минали и потенциални бъдещи наводнения, които са интегрирани в база данни за извличане на необходимата информация за анализ на риска за определяне на РЗПРН.

Обхвата на ПРЗПРН е прецизиран чрез прилагане на утвърдените унифицирани критерии за класифициране на риска от наводнения.

В процеса на работа са изпълнени работните стъпки съгласно методиката и са приложени унифицираните критерии за класифициране на риска - 11 бр. критерии, отнесени към 4 основни категории: **човешко здраве, стопанска дейност, околна среда и културно наследство.**

След детайлизиране на границите на РЗПРН и определяне на окончателните полигонови РЗПРН, за тези при които е извършена значителна промяна на границите, отново са изпълнени дейностите по прецизиране на обхвата на ПРЗПРН. Определяни са проектни РЗПРН и са подготвени подробни карти в подходящ мащаб за визуализиране на определените РЗПРН за представяне на заинтересованите страни и обществеността.

В резултат на изпълнението на II^{ра} част от Методиката за „*Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН*“ са определени, по басейнови дирекции, следните райони със значителен потенциален риск от наводнения:

- **в Дунавски район за басейново управление - 26** (двадесет и шест) РЗПРН (вкл. р. Дунав), с обща дължина **1254.5** км, разпределени по основни поречия както следва:
  1. Реки западно от река Огоста – 1 брой с дължина 4.6 км
  2. Река Огоста - 4 броя с обща дължина 54.6 км
  3. Река Искър – 4 броя с обща дължина 271.4 км

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E.“

4. Река Вит - 1 брой с дължина 37.7 км
5. Река Осъм – 4 броя с обща дължина 52.9 км
6. Река Янтра – 8 броя с обща дължина 227.9 км
7. Река Русенски Лом – 3 броя с обща дължина 133.4 км
8. Река Дунав – 1 брой с дължина 472 км.

Дължината на РЗПРН е определена в ГИС по наличната в БДУВДР информация – ГИС слой на речната мрежа в мащаб 1:100 000. В тази дължина са включени само участъци от основните речни течения.

Денят на река Дунав се отбелязва на 29 юни от 1994 г. насам, когато 11 държави и Европейската общност подписват в София Конвенцията за опазване на река Дунав. Това е празник на една от най-големите речни системи в Европа, на хората и дивата природа в нейния регион. За първи път се чества в България през 2004 г. Акцентът в този ден пада върху екологията, а изводите се правят лесно с преглед на медийното съдържание от началото на годината:

- юни 2019 г. – „4,2 тона пластмаса ежедневно стигат до Черно море по Дунав“ (24 часа); „Слаб улов заради високите води и замърсяването на Дунав“ (БНТ);
- май 2019 г. – „Дунав с най-високо ниво на замърсяване с антибиотик от изследваните европейски реки“ (Гардиън); „В област Видин забраниха къпането в река Дунав. Водите в посочения участък, където е градският плаж на Видин, се класифицират кат

2.2 Оценка на риска от горски пожари в горските територии на област Видин

Обща характеристика на област Видин

Област Видин заема 2,74% от територията на страната и има площ от 3 033 km². Населението на областта е 101 018 човека, при гъстота от 33,31 души/km², която е най-ниската за страната. Област Видин има 142 населени места, разпределени в 11 общини.

Област Видин заема най-северозападната част от страната, граничеща със Сърбия на запад и с р. Дунав на север. Релефът на областта е хълмисторавнинен, с редуване на земеделски полета и малки разпръснати горски площи. Климатът в областта е умерено-континентален, с характерно студена зима и горещо, с недостатъчно валежи и засушливо лято. Областта се характеризира с добре развито земеделие – главно зърнопроизводство, и животновъдство.

Лесовъдска характеристика на горските територии в областта

Общата горска територия на областта е 64 059 ha, или 1,52% от общата горска територия на страната. Залесената горска територия е с площ 60 812 ha, което определя и ниската лесистост на областта - 20,05%. Широколистната растителност заема 89,78%

от залесената площ, иглолистната - 5,15%, а незалесените площи са 5,07%. Горските територии, попадащи в I клас на пожарна опасност (висока), са 6,7% от общата горска територия на областта

Оценка на пожарната активност в горските територии на областта В периода 2006–2015 г. в горските територии на област Видин са регистрирани общо 107 пожара, при средногодишен брой 11. За същия период опожарената площ възлиза на 7 633,7 ha, което е 8,6% от общо опожарената площ за страната. Средногодишният процент на опожаряване на горските територии на областта е 1,19% - 5,7 пъти над средния за страната, като по този показател областта е на първо място в страната.

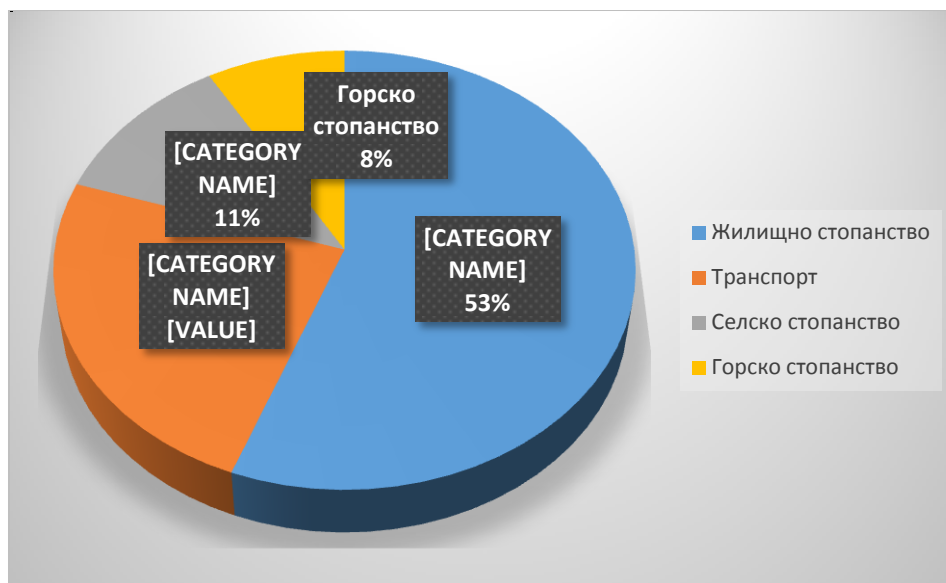
Средногодишният размер на един пожар е 71,3 ha, като превишава средния за страната 4,4 пъти. По вид възникналите пожари биват: върхови - 5,82% и нисови - 94,18%. Динамиката в пожарната активност в горските територии на областта е изключително голяма. През 2006 г. е регистриран само един пожар, опожарил площ от 1,0 ha, а през 2007 г. броят на възникналите пожари е 24 – 2,18 пъти над средния, и опожарената площ е 5176,2 ha – 6,8 пъти над средната за периода.

През 2012 г. са възникнали 35 пожара – 3,18 пъти над средния брой, а опожарената площ за същата година е 1688,1 ha или 2,21 пъти над средната за периода. През 2014 г. няма регистриран горски пожар. Периодът с максимални стойности на пожарната активност е 5 години – 2007 и 2012 г.

През 2019 г. структурните звена на РДПБЗН – Видин са обслужили общо 1388 произшествия (при 1164 през 2018 г.).

Пожарите с преки материални щети през миналата година са били общо 143.

Графика №1. Количествено разпределение на най-честите видове пожари с материални загуби през 2019г в проценти %, данни РДПБЗН – Видин.

Количественото разпределение на пожарите с материални загуби е било следното.

- жилищно стопанство – 74 броя
- транспорт – 34 броя
- селско стопанство – 15 броя
- горско стопанство – 12 броя
- сметосъбиране – 5 броя
- енергетика – 5 бр.

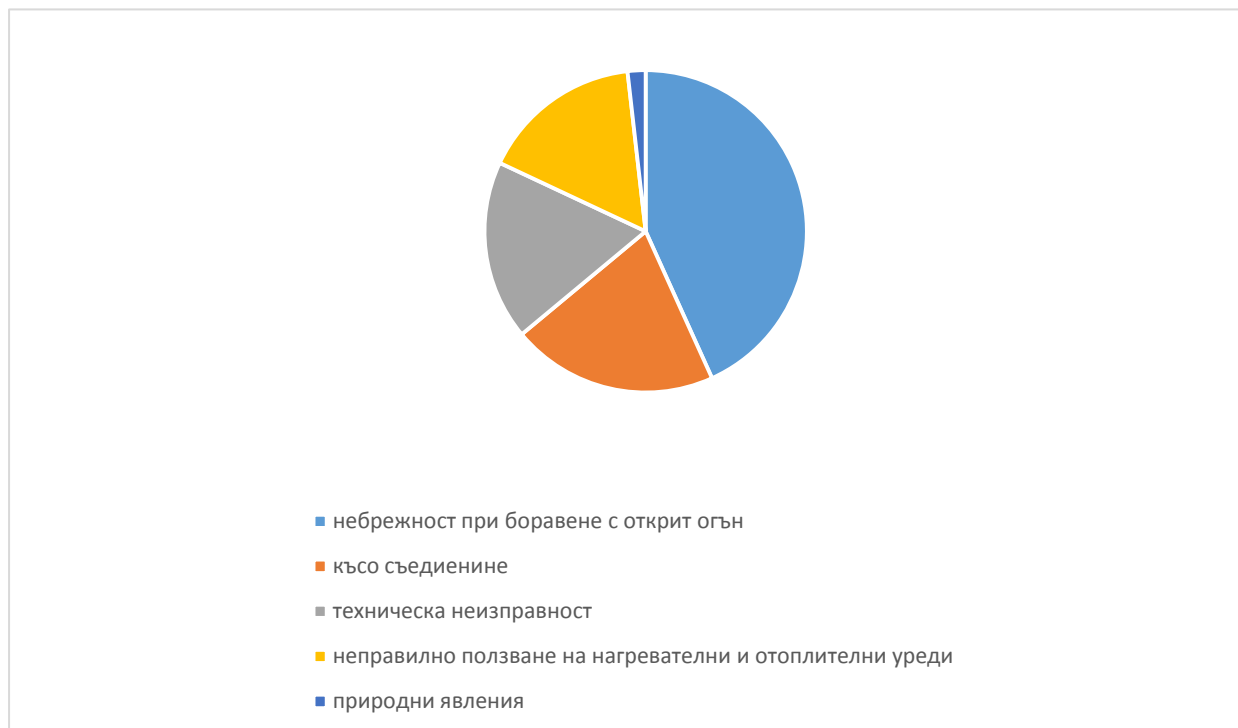
Два пожара са възникнали в сектор хотелиерство и ресторантьорство, три в сектор търговия и ремонт, а по един пожар в секторите образование, култура и спорт, финансови и застрахователни дейности. Шест пожара са класифицирани в други дейности.

Анализът на причините за възникналите пожари през 2019 г. показва, че най-често те са възникнали вследствие на: небрежност при боравене с открит огън – 48 броя; късо съединение – 23 броя; техническа неизправност – 20 броя; неправилно ползване на отоплителни и нагревателни уреди – 18 броя; самозапалване – 3 броя; нарушена технология – 2 броя; природни явления - 2 броя; строителна неизправност – 2 броя; некачествен ремонт – 2 броя; огневи работи – един пожар. При осем от пожарите има данни за умишлени действия. В процес на установяване на причините за възникването на пожари са 20 случая. Три пожара са класифицирани в други причини.

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“

Графика №2. Най-чести причини за възникване на пожари в област Видин – брой регистрирани случаи. Данни РДПБЗН – Видин, 2019г.

Тенденции

Данните за последния 5-годишен период извеждат тревожни тенденции. Общият брой обслужени Происшествия през 2019 г. е по-голям в сравнение със средния брой излизания за миналогодишните периоди, поради увеличени брой пожари в сухи треви и отпадъци, в началото на пролетния сезон в следствие на настъпилото засушаване. Процентното разпределение на пожарите със загуби по отрасли е устойчиво – най-голям е този в отрасъл жилищно стопанство, следван от транспорт и селско стопанство. За разлика от 2018 г., когато няма възникнали горски пожари, през 2019 г. има 12 пожара в отрасъл горско стопанство. Значително е намалял броя на пожарите в отрасъл сметосъбиране. Късото съединение и проявената небрежност при боравене с открит огън са причина за възникване на значителен брой от пожарите - устойчива тенденция през годините.

През 2019 г. служителите, упражняващи държавен противопожарен контрол за осигуряване пожарната безопасност на обектите в експлоатация, извършили 34 комплексни проверки на обекти и връчили 34 протокола; 290 контролни и 865 тематични проверки на обекти; съставили 267 констативни протокола от контролни проверки и 83 справки от тематични проверки; за привеждане на обектите в съответствие с правилата и нормите за пожарна безопасност връчили 30 разпореждания. Общият брой на предписаните мероприятия е 58.

Съвместно с други ведомства и служби на МВР извършили 240 проверки, а по сигнали на граждани 10 проверки. През миналата година извършили и три проверки на дистрибутори на продукти за пожарогасене. През 2019 г. за нарушения на правилата и

нормите за пожарна безопасност са приложени 28 административно–наказателни мерки.

2.3 Снеговалежите и снежните бури

Снеговалежите и снежните бури причиняват значителни материални щети през зимния сезон, както и спиране на електрозахранването и затруднена пътна обстановка. Непроходими пътища, често не позволяват аварията да бъдат отстранени навсякъде и навреме през зимния период.

Тежката метеорологична обстановка в Област Видин доведе до прекъсване на електрозахранването **на 15 хил. клиенти на ЧЕЗ през декември 2014г.** Силният вятър повреди съоръжения на компанията и дружеството мобилизира аварийни екипи от съседни области, за да помогнат в засегнатия район. Служителите на ЧЕЗ работиха до 03:30 ч. сутринта и възстановиха електрозахранването навсякъде, където можеха да достигнат. Непроходимите пътища не позволиха на екипите да достигнат до 6 села в община Бойница. Без ток останаха около 2 хил. клиенти в селата Бориловец, Градковски колиби, Каниц, Периловец, Раброво, Шипкова махала. Прекъснато все още е електрозахранването и в с. Шишенци, Община Видин.

Денонощната телефонна линия **0700 10 010**, клиентите имат достъп до гласово меню, което ги информира по-бързо и ефективно в случай на аварийно прекъсване на електрозахранването.

Услугата е достъпна след обаждане на телефон **0700 10 010** и избор на бутон 3. Клиентите получават информация за съществуващите аварии и времето за тяхното отстраняване, като могат и да подадат сигнал до компанията в случай на прекъснато електрозахранване.

„Нововъведението има за цел да подобри обслужването на нашите клиенти. Те вече могат да достигат по-бързо до нужната им информация. Системата е настроена така, че сигнали за смущения в електроподаването, получени през новото меню, се обработват с по-висок приоритет.

Компанията съветва своите клиенти при прекъсване на електрозахранването първо да погледнат дали в околните блокове или къщи в съответното населено място има електричество. Ако е видимо, че всички или повечето от тях са останали без захранване, е добре клиентите да изчакат около 10-15 минути преди да позвънят в телефонния център. В случай, че електрозахранването не бъде възстановено в този период, новата услуга на телефон **0700 10 010** позволява веднага да се получи навременна информация или да се подаде сигнал за авария.

Коректната и точна информация от клиентите помага за по-бързото и качествено отстраняване на аварията. Сред данните, които могат да бъдат поискани от служителите на ЧЕЗ, са клиентски номер, точен адрес, както и къде се намира електромерът.

2.4 Контрол над популацията на комари, кърлежи по поречието на р. Дунав и нейните притоци.

Поради наличието на големи водоеми р. Дунав и нейните притоци област Видин е един от регионите, където популацията на комарите е необходима стратегия и ефективни ежегодни мерки за контрол и превенция, поради факта, че комарите са преносители на множество заболявания сред хората. Повече смъртни случаи са свързани с комари, отколкото с всяко друго животно на планетата. Комарите могат да пренасят всякакъв брой смъртоносни заболявания, включително малария, денга треска, жълта треска, Зика и Ебола и др. Дезинсекционните обработки се провеждат ежегодно във Видин, гр. Дунавци и всички населени места по поречието на река Дунав - в селата Ботево, Цар Симеоново, Антимово, Гомотарци, Кошава, Кутово и Сланотрън. За намаляване популацията на комари през годината са предвидени 17 дезинсекционни обработки. Дейностите са съобразени с изискванията за безопасност. Препаратите, които се използват в борбата с вредителите, са безвредни за хора и животни, като за информация на гражданите са поставени и необходимите предупредителни табели. Предвиждат се и ежемесечни дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни обработки на общински обекти. Дейностите са съобразени с изискванията за безопасност. Препаратите, които ще бъдат използвани при обработките срещу вредителите, са безвредни за хора и животни.

Фигура1 Дезинсекционните обработки се провеждат ежегодно в област Видин.

III. Национална система за ранно предупреждение и оповестяване. . Бедствия и аварии в училищното образование.

1.Националната система за ранно предупреждение и оповестяване осигурява:

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E.“

- устойчива връзка за обмен на информация и координиране действията на органите на изпълнителната власт и съставните части на Единната спасителна система, определени в чл. 20 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), в случай на предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност;
- предупреждение и информиране на населението за предстоящо или възникнало бедствие или въздушна опасност, за динамиката в неговото развитие, за мерките за неговото ограничаване и овладяване и за необходимото поведение и действия на гражданите.
Съставни части на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване:
  - комуникационната среда на Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ);
  - електронните съобщителни мрежи и/или услуги на предприятията, осъществяващи електронни съобщения по заявка на МВР;
  - комуникационната среда, изградена от МВР;
  - радиочестотния ресурс, разпределен за нуждите на МВР Ранното предупреждение и оповестяване при бедствия се извършва от:
    1. оперативните дежурни в НОЦ на ГДПБЗН - МВР или в ОЦ на РДПБЗН;
    2. дежурните длъжностни лица в областните и общинските администрации, кметствата
- Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на Единната спасителна система (ЕСС) е предназначена за индивидуално предупреждение и оповестяване в зависимост от:
  1. вида и мащабите на бедствията;
  2. нормативно определените правомощия на органите на изпълнителната власт на различните нива на управление;
  3. правомощията на длъжностните лица в администрациите на съответните органи на изпълнителната власт;
  4. специфичните функции или предмет на дейност на съставните части на ЕСС.
- Системата за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и на съставните части на ЕСС функционира чрез въведени бази данни, разпределени по утвърдени от министъра на вътрешните работи схеми, които с оглед на предназначение на системата включват групи за оповестяване, длъжностни лица за оповестяване в групите и приоритети при оповестяването. Органите на изпълнителната власт и ръководителите на съставните части на ЕСС, включени в групите за оповестяване, са длъжни при промяна в едномесечен срок да предоставят и актуализират данните за длъжностните лица от подчинените им структури, включени в групите за оповестяване. Данните се изпращат в МВР. Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво, кметство и населено място се осъществява от ОКВ (областни контролни възли) в 28-те ОЦ на ГДПБЗН - МВР. Ранно предупреждение и оповестяване се осъществява на национално ниво, като се сформират групи на национално ниво и на областно ниво. Ранното предупреждение и оповестяването на областно и общинско ниво, кметство и населено място се осъществява от ОКВ (областни контролни възли) в 28-те ОЦ на ГДПБЗН - МВР.

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E.“

➤ На национално ниво са:

1. Президентът, председателя на Народното събрание, министърпредседателя, министрите;
2. Националният щаб за защита при бедствия и експертни групи;
3. Министерствата, държавните и изпълнителните агенции и комисии.

На областно ниво са:

1. Областната администрация;
2. Щабът за изпълнение на областния план;
3. Общинската администрация;
4. Щабът за изпълнение на общинския план;
5. Кметството;
6. Съставните части на ЕСС на областно и общинско ниво.

Като цяло, предвид законодателството, организационните рамки и дискусиите с отговорните агенции, се наблюдава разбиране и предприемане на реални действия за преминаване към всеобхватна рамка на УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ, която да разглежда всички елементи на УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ и има за цел постигане на децентрализация на действията и отговорностите в посока общинско и областно ниво. Налице е значителен напредък при децентрализацията по отношение на реакцията, като се отчитат обстоятелствата, при които областните, общинските или националните структури поемат отговорност. Що се отнася до останалите елементи на УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ, напредъкът е неравномерен, тъй като някои общини с поголям и добър капацитет са в състояние да поемат отговорностите по-лесно, докато за други това остава значително предизвикателство.

Съществен пропуск в България е липсата на системно събиране и интегриране на данни за настъпилите в страната бедствия. Например, ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ събира данни за бедствия, при които следва да реагира; Министерството на околната среда и водите получава данни за наводненията в страната от Националната хидрометеорологична служба на всеки 6 месеца; а Министерството на финансите разполага с финансови данни, относно това колко често секторни агенции и общини са използвали финансиране от Междуведомствената комисия за подпомагане и възстановяване към Министерски съвет за реакция при бедствия и възстановяване. Вероятно е и други органи да събират полезни данни за щетите от бедствия, като например информация за въздействието на наводненията и свлачищата върху транспорта. Интегрирането на тези данни и данните от общините би позволило установяване на количественото измерение на реалната цена на бедствията в България и също така ще даде възможност на правителството да проследи напредъка си по адаптация към изменението на климата.

Съществуват също така възможности за внедряване на национални системи за събиране на информация за щетите при бедствия, като много от системите, работещи в други страни, могат да бъдат персонализирани за България в зависимост от изискваната степен на детайлност на данни. Като цяло, идентификацията на рискове е ясно установена във всяка от засегнатите области, като са налице съответни методологии за определянето и оценката на тези рискове. Редица закони, наредби, указания, правила и

стандарти уреждат тези сфери. Въпреки това, в хода на проучването на документацията са установени едва няколко специфични методологии за оценка на уязвимостта от изменението на климата, като те се отнасят пряко за наводненията и горското стопанство, както и косвено - за свлачища, ерозия и абразия. От тях, извършените оценки на риска от наводнения и на въздействието на изменението на климата върху повърхностните и подземните води, както и оценката на наличието на вода за икономическите сектори разглеждат климатичното моделиране като несигурно и препоръчват актуализациите, свързани с адаптацията към изменението на климата, да бъдат предприети на по-късен етап, ако подобна необходимост бъде регистрирана в процеса на наблюдение. Методологията за свлачища, ерозия и абразия не се основава на и/или няма връзка с въздействията на изменението на климата върху рисковете. Единствено законите и програмите, свързани с горите, отчитат потенциалните въздействия на и рискове от климатичните промени и предлагат мерки за адаптация с ясно установени задачи, отговорни органи, срокове, разходи и източници на финансиране. Рисковете от бедствия, които имат различно отношение към въздействията на изменението на климата, са определени в редица документи, разработени през последните 5 години:

- Закона за защита при бедствия, последно изменен и допълнен през 2017 г.
- Плановите за управление на риска от наводнения, 2016 г.;
- Оценката на натиска и въздействието върху повърхностните и подземните води от изменението на климата и оценка на наличието на вода за икономическите сектори, 2016 г.;
- Анализа и оценка на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени, 2014 г.;
- Стратегическата оценка на околната среда в рамките на ОП „Околна среда 2014– 2020 г.“, 2014 г.;
- Стратегията за намаляване на риска от бедствия за период 2014–2020 г. и Националната програма за защита при бедствия за период 2014–2018 г.; и
- Други секторни закони, стратегии и стратегически планове за действие и програми за изпълнението на плановите. Стратегията за намаляване на риска от бедствия за периода 2014–2020 г. и Националната програма за защита при бедствия за периода 2014–2018 г. извършват анализ на и Адаптация към изменението на климата – Управление на риска от бедствия определят рисковете (макар да не са ясно установени по отношение на въздействията на климатичните промени), както следва:
- Земетресения (без връзка с изменението на климата);
- Ядрени⁴⁸ и радиационни аварии (потенциални последствия от някои въздействия на климатичните промени);
- Наводнения;
- Свлачища;
- Пожари, включително горски пожари и други видове пожари в урбанизирани територии; •

Опасност от значителни и съществени метеорологични събития като суша, силни снеговалежи, снежни бури, заледяване, градушка; • Заплахи от промишлената обработка и транспортиране на опасни материали, вещества и отпадъци (потенциални последствия от някои въздействия на климатичните промени);

- Геомагнитни бури;
- Биологично замърсяване;

• Критична инфраструктура. Анализът и оценката на риска и уязвимостта на секторите в българската икономика от климатичните промени от 2014 г. установява и анализира рискове в следните сфери:

- Селско стопанство и почви;
- Горско стопанство;
- Води;
- Градска среда;
- Енергетика;
- Транспорт;
- Строителство и инфраструктура;
- Биологично разнообразие и екосистеми;
- Човешко здраве;
- Туризм.

Макар разработени през една и съща година, горепосочените документи не са координирани и съгласувани помежду си, въпреки че съществуват някои непреки връзки. Данните и анализите не се основават на един и същи методически подход. Анализите на различните сектори са фрагментирани, не са обвързани помежду си и не са включени в обобщаващ документ и карта на заплахите - т.е. липсва единен документ, който картографира всички установени рискове, тяхното географско разпределение и степента

Важно е да се отбележи, че макар засушаването да е определено като потенциален риск, от 2010 г. насам, когато Програмата за необходимите мерки в условията на тенденция към засушаване (2001–2010 г.) е прекратена, не е разработван стратегически документ по темата. Също така, резултатът от програмата не са оценени.

Националният институт по метеорология и хидрология отговаря за събирането и анализа на данни с оглед оценка на потенциала за проливни дъждове, които биха могли да предизвикат бедствия и/или градски наводнения (когато интензивността на валежите е по-голяма от капацитета на поемане на градските канализационни системи), внезапни наводнения и преливане на реки. Институтът също така отговаря за наблюдението на речните системи в случай на повишени нива на валежите в България или в държавите нагоре по течението. Освен това наблюдава екстремни горещини и студове, както и условия, които са предпоставка за нови или изострени условия на пожари.

Наблюдението на земетресения и оценката на техния магнитуд се извършва от Националния институт по геофизика, геодезия и география (НИГГГ). Оперативният капацитет на НИГГГ включва Национална сеизмологична служба - нейната мрежа се състои от 14 станции и обсерватории и две локални мрежи - Провадия и Козлодуй. Сеизмичният център в София събира, обработва, анализира и тълкува информацията. Това е единствената система в България, която установява в реално време параметрите на земетресенията в страната и съседните райони. Оперативната информация се предоставя незабавно на Министерски съвет, различните министерства, обществеността, масовите медии и всички други заинтересовани институции. Геологическият институт „Страшимир Димитров“ при Българската академия на науките отговаря за национални проучвания на геоложки заплахи, както и за

разработването на картите за сеизмична опасност. Дейността му е насочена и към намаляване на риска.

Информацията от хидрометеорологичните обсерватории се предоставя на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“, която след това споделя предупрежденията със своите областни и общински звена или служби, както и с други основни ресорни министерства. Поднационалните органи за пожарна безопасност и защита на населението впоследствие разпространяват предупрежденията до гражданите и съответните местни институции (като образователни заведения). По линия на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението“ съществуват добре утвърдени функции за готовност и спешни операции на областно ниво, но на общинско ниво напредъкът е непостоянен. В момента също така съществува нов проект, насочен към обучение на 90.000 учаци се и граждани по отношение на риска от бедствия и готовността. Доброволците играят важна роля за общата готовност и реагиране при бедствия, като ангажираността на Българския червен кръст и НПО е сериозна. В заключение, има яснота по отношение на мащаба и въздействието на различните бедствени събития и момента, в който отговорностите се разрастват от общинско ниво до областно и съответно, национално равнище.

1.2. Важна информация за гражданите:

Единния европейски номер за спешни повиквания (ЕЕНСП) 112

Въвеждането на **Единния европейски номер за спешни повиквания (ЕЕНСП) 112** е ангажимент, поет от България във връзка с присъединяването ѝ към ЕС. В рамките на съюза въвеждането му става с Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа и от 2008 г. телефон 112 функционира в 27-те държави-членки.

Тази високо технологична система осигурява бърз и безплатен достъп до всички служби за спешно реагиране. На телефон 112 може да бъде потърсена помощ при пожари, наводнения, спешни медицински случаи, ураганни ветрове, земетресения, пътнотранспортни произшествия, промишлени аварии и други замърсявания, радиация, зимни бури, съмнения за антракс и други биологични агенти.

Системата оптимизира времето за реакция и подобрява координацията между различните служби.

Телефон **112** е предназначен за инциденти, застрашаващи здравето, живота, сигурността и имуществото на гражданите. Той не е информационен телефон. ЕЕНСП е достъпен от всяка точка на страната. Архитектурата му включва шест районни центъра, в
разположени
градовете **София, Русе, Варна, Монтана, Кърджали и Бургас.**

Министерство на околната среда и водите публикува на официалната си страница информация за времето, като част от системата за ранно предупреждение за бедствия

и аварии, както и актуална информация, свързана със системата за ранно предупреждение за водосборите на реките на територията на Р. България.

<https://www.moew.government.bg/>

Кодовете за опасност от метеорологични явления са пет вида и са определени от Световната метеорологична организация. За различните опасни явления са дефинирани кодовете бяло, зелено, жълто, оранжево и червено. За България те се определят и обявяват от Националния институт по метеорология и хидрология към БАН.

Бяло

Няма данни.

Зелено

Опасни метеорологични явления не се очакват.

Жълто

Означава потенциална опасност. Има повишена вероятност за опасни метеорологични явления. Възможни са щети. Следете прогнозата за времето. Не предприемайте неоправдан риск, особено при извършване на дейности, които зависят от времето.

Оранжево

Означава опасност. Прогнозират се опасни и особено опасни метеорологични явления. Съществува голяма вероятност за материални щети. Възможни са човешки жертви. Бъдете много внимателни, следете подробната информация за очакваните метеорологични условия и следвайте съветите на властите.

Червено

Означава голяма опасност. Прогнозират се екстремни метеорологични явления със значителен териториален обхват. Има висок риск от големи щети върху инфраструктурата и околната среда. Съществува повишена вероятност за човешки жертви. Бъдете изключително внимателни. задължително следвайте съветите и разпорежданията на властите и бъдете готови за извънредни мерки.

Освен за високи или ниски температури, **предупрежденията** могат да са за **обилен валеж, силен вятър, сняг/поледица, лавина, гръмотевична активност и мъгла**, а за крайбрежието – за силно вълнение или силен вятър над морето.

Фигура 2. Най-често използвани символи, изобразяващи характеристиките на времето

 СЛЪНЧЕВО	 ДЪЖДОВНО	 БУРЯ
 ПРОМЕНЛИВО	 ВЯТЪР	 МОКЪР СНЯГ
 ОБЛАЧНО	 ЛЕК ДЪЖД	 ЛЕКА ОБЛАЧНОСТ
 СНЯГ	 ДЪГА	 МЪГЛА

2. Областен съвет за намаляване на риска от бедствия (Област Видин)

За подпомагане изпълнението на дейностите по чл. 64 от Закона за защита при бедствия се създава областен съвет за намаляване на риска от бедствия. Областен съвет за намаляване на риска от бедствия на територията на област Видин е действаща структура към Областния Управител.

Областният съвет се председателства от областния управител и се представлява от него.

Членове на съвета са: кметовете на общини или оправомощени техни представители, по един представител на общинския съвет от всяка община на територията на областта, директорът на регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, директорът на областната дирекция на МВР, командирът на военното формирование на територията на областта, директорът на териториалната дирекция на Държавна агенция „Национална сигурност“, директорът на центъра за спешна медицинска помощ, ръководителите на териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия.

Областният съвет изпълнява възложените му със Закона за защита при бедствия дейности и правомощия на територията на съответната област, както и указанията и насоките на Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет.

За предотвратяване и реакция при бедствия и аварии, освен официалните държавни и общински структури, в борбата се включват и формирания от доброволци.

Според информация от медиите <https://bnr.bg/vidin/post/101040949>:

В област Видин доброволни отряди има във всичките 11 общини, но не навсякъде броят им е достатъчен. В най- голямата община- Видин, доброволците са 28, в Белоградчик, Бойница и Брегово са по 10, Грамада- 4, Димово- 8, в общините Кула и Макреш са по 5, Ново село- 9, Ружинци- 15, Чупрене- 14.

Почти всички доброволци са преминали първоначално обучение, от които половината вече разполагат с техника- пожарни автомобили. По- голямата част вече са оборудвани с индивидуални защитни средства."

Доброволците се включват най- вече при пожарогасене и по- малко при спасителни дейности. И още един нов момент- във връзка с националната стратегия за намаляване на риска от бедствия Областният съвет за намаляване на риска от бедствия трябва да разработи нов областен план за защита.

Всики 11 общини на територията на област Видин имат разработени планове за реакция при бедствия и аварии, както и учебните заведения имат разработени планове в изпълнение на ИНСТРУКЦИЯ за провеждане на обучение за защита при бедствия и за оказване на първа долекарска помощ в системата на народната просвета, която е приложена към настоящото проучване.

3. Защита при бедствия и аварии в училищното образование в РБългария.

В системата на предучилищното и училищното образование в България се провежда обучение за защита при бедствия и за оказване на първа долекарска помощ. Обучението за защита при бедствия се извършва в съответствие с държавните образователни стандарти и чрез разширяване и допълване на съдържание, интегрирано в учебните предмети. Министърът на образованието и науката след съгласуване с Министъра на вътрешните работи утвърждава изисквания за обучението по защита при бедствия в системата на предучилищното и училищното образование.

Обучението на децата от предучилищна възраст се осъществява по учебното съдържание от образователните направления "Социален свят" и "Природен свят", определено с държавните образователни изисквания за предучилищно възпитание и подготовка. Обучението на учениците от I до XII клас се осъществява чрез възможностите на учебното съдържание, определено с държавните образователни изисквания за учебното съдържание за начален, прогимназиален и гимназиален етап на

образование. Обучение включва и в практически занятия, свързани с изучаване и прилагане на плана за защита при бедствия на пребиваващите. Практическо занятие за прилагане на училищния план за защита при бедствия и за оказване на първа долекарска помощ се провежда най-малко веднъж годишно с учениците от всички класове. Като добра практика по отношение на наличните информационни и обучителни материали относно бедствия и аварии, които се ползват от училищната общност в България може да се посочат методическите указания „Книга за учителя за обучения за защита при бедствия и аварии“, които са разработени специално за обучение по гражданска защита и са предназначени за учителите в системата на училищното образование и включват методология за въвеждане на ефективни и модерни методи за обучение за защита при бедствия и аварии. Книгата се разпространява от отделни регионални инспекторати по образованието в страната. Указанията са създадени в рамките на проект „Превенция на бедствия и аварии чрез системата на средното образование в България“, реализиран в партньорство между МОН, Министерство на извънредните ситуации и ПРООН и са насочени към учители. Широко застъпено в образованието по за защита от бедствия и аварии е познанията за едииния спешен номер 112 и оказването на първа медицинска помощ. Длъжностни лица от съответните регионални дирекции „Пожарна безопасност и защита на населението“ (РДПБЗН) и Българският червен кръст (БЧК) оказват съдействие на училищата при провеждане на практически или теоретични занятия в процеса на обучението за защита при бедствия и за оказване на първа долекарска помощ. Обучения за реакция при бедствия и аварии реализира БЧК. Множество обучения са извършени в отделни учения от доброволци чрез БЧК и Български младежки Червен кръст (БМЧК), чрез няколко активни кампании по оказване на първа долекарска помощ. Отделени са малко часове в учебната програма по биология за оказване на първа медицинска помощ, които обаче са крайно недостатъчни за усвояване на такава специфична материя. Липсва също и цялостно обучение за реагиране при бедствия и аварии, което да бъде преподаване в училищата или да бъде презентирано на компании, фирми и т.н.

Обученията за защита при бедствия в системата на народната просвета се регламентират от Правилника за устройството и дейността на МВР, съгласно от Закона за министерството на вътрешните работи. Съгласно този член МВР подпома органите на изпълнителната власт при изпълнение на функциите им по защита при бедствия и предлага насоки за обучението по защитата от пожари, бедствия и извънредни ситуации и участие в разработването на програми за обучение, учебни материали и помагала. Изграждането на култура за защита при бедствия чрез използване на образованието и обучението за намаляване на риска и повишаване на готовността на населението е един от основните приоритети на Стратегията за намаляване на риска от бедствия 2014-2020 г. В стратегията се предвижда включване на основните принципи, цели и дейности, свързани с намаляване на риска от бедствия в програмите за обучение на всички възможни нива и осигуряване на равен достъп. Последната указва, че образованието и обучението следва да придобият комплексен характер, обхващащ усилията на компетентните отговорни институции с гаранции за придобиване на нужните знания и умения. Съществено внимание следва да се отдели на прилагането на съвременни методи за предаване на знания и умения, като се насърчава изпълнението

на програми за оценка на риска и готовност при бедствия в системата на средните и висшите училища. Стратегията посочва необходимостта от разработването на програми за обучение за намаляване на риска от бедствия, насочени към специалистите по планиране, местните власти и областните администрации. Указва се също необходимостта да се разработват и приемат програми за провеждане на специализирани обучения и симулационни тренировки и учения за реагиране при различни опасности за населени места, значими обекти от обществената инфраструктура, включително училища, отчитайки ролята на доброволците за засилване на местния капацитет за справяне с бедствията.

Интересно изследване, проведено от организацията „Свободен младежки център“-гр. Видин хвърля поглед върху вътрешното усещане и самооценка относно подготовката и познанията за реакция при бедствия и аварии на ученици и училищен персонал в области Видин и Монтана.

Сред училищният персонал, обученията, които респондентите в опроучването са преминавали, са свързани предимно със защита от пожари, боравене с пожарогасителна техника и подръчни материали, наводнения, оказване на първа помощ, общи обучения по превенция от бедствия и аварии; поведение по време на бедствия и криза, евакуация в случай на пожар. Целевите респонденти посочват и специализирани обучения като например обучение по прилагане на плана за действие при авария в АЕЦ Козлодуй. На въпроса относно подготовката на други училища за реакция при бедствия и аварии, целевите респонденти поясняват, че всички ученици се запознават с теми от бедствия и аварии в часа на класа. Инструктаж се провежда редовно всяка година. Провеждат се редовно и практически обучения. Организирант се и допълнителни курсове. Респондентите идентифицират следните потребности: 1). Необходимост от информационни кампании, разясняващи бедствията и аварията; 2). Необходимост от провеждане на повече обучения и курсове на всички нива; 3). Нужда от подготовка на специалисти в тази област, които да работят в училище; 4). Подобряване на материалната база, за да може по-добре да отговори на изискванията за защита.

Анализът на резултатите проведени сред учениците показва, че въпреки идентифицираните от училищния персонал проблеми, учениците в много голяма степен се чувстват сигурни в подготовката си и са уверени, че знаят как точно се постъпва в случай на бедствия и аварии. Този резултат е от значение, защото показва, че децата се чувстват сигурни в училищното образование, което получават в областта на реакция при бедствия.. Макар анкетата да не тества нивото на конкретни знания и умения, тя е показателна за начина на възприемане на училищната среда. Прямо идентифицираните от учителите и административния персонал проблеми, се налага извода, че обучението трябва да е по-практическо, за да води до реални умения.

IV. Добри практики и описание на конкретни казуси за реакция при бедствия и аварии

Информационно-разяснителна кампания „Пази реколтата от пожар“

Видинските огнеборци с информационно-разяснителна кампания „Пази реколтата от пожар“

Фигура 3. Знаци за пожарна безопасност

С настъпването на лятото и повишаването на температурите се създават предпоставки за лесно възникване на пожари в природата, в това число и в земеделските масиви. Статистиката сочи, че основна причина за огнените бедствия е проявената човешка небрежност. Унищожават се гори, посеви, а в някои случаи пожарите засягат населени места и нанасят материални щети.

Предстоящите летни месеци са повод РДПБЗН-Видин да стартира информационно-разяснителна кампания под надслов „Пази реколтата от пожар“ с цел намаляване броя на пожарите в резултат на човешка дейност преди, по време и след жътвената кампания 2020.

С цел опазване на земеделските обекти, зърнените храни, фуражите, техническите култури и земеделската техника от пожари, юридическите и физическите лица извършващи дейности в земеделските земи са длъжни да изпълняват изискванията на Наредба № 8121з-968/10.12.2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при извършване на дейности в земеделските земи.

Необходимо е да обръщат особено внимание на следното:

1. Да уведомяват съответната РСПБЗН преди започване на жътва в площи над 100 дка;
2. Да парцелират и осигуряват пожарозащитни ивици в земеделските земи, засети с житни култури, съгласно изискванията на чл. 16 от наредбата;

3. Да осигуряват земеделската техника и площадките за зареждане с леснозапалими течности (ЛЗТ) и горими течности (ГТ) с пожаротехнически средства съгласно приложение № 2 от наредбата;

4. Да представят в съответната РСПБЗН схеми с разположението на засетите площи с житни култури, пожарозащитните ивици, пътищата за придвижване на пожарната техника и действащите водоизточници;

5. Да поставят на видни места, покрай площите с житни култури, знаци за забрана на пушенето и паленето на открит огън в съответствие с Наредба № РД-07/8 от 2008 г. за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа (ДВ, бр. 3 от 2009 г.).

При установено неизпълнение на посочените изисквания се носи административно-наказателна отговорност по чл. 265 от ЗМВР.

Паленето на стърнища и растителни остатъци върху земеделски земи продължава да е масово явление. Това деяние е забранено от няколко закона у нас. Съответно няколко са институциите, които контролират и налагат санкции на нарушителите, като глобите са в размери: от 200 до 2000 лв по закона за МВР; от 1500 до 6000 лв по Закона за опазване на земеделските земи; от 100 до 6000 лв за физически лица и от 1000 до 20 000 лв за юридически лица и еднолични търговци по Закона за опазване на околната среда. При извършването на подобно нарушение фермерите могат да бъдат лишени и от субсидии.

Фигура4 Знак „Пази от пожар“

Небрежност при боравене с открит огън е най-честата причина за пожари във Видинско /Информация представена на официална пресконференция от РДПБЗН – Видин/

Годишен отчет-анализ за 2019 година се проведе в Регионалната дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" Видин. Според изнесената информация през 2019 г. структурните звена на РДПБЗН – Видин са обслужили общо 1388 произшествия, при 1164 през 2018 г. Пожарите с преки материални щети през миналата година са били общо 143, като 53% от тях са се случили в жилищни сгради, а 23 на сто - в транспортни средства. Най-честата причина за

възникналите пожари през 2019 г. е небрежност при боравене с открит огън, следвани от късо съединение и техническа неизправност. При осем от пожарите има данни за умишлени действия.

Анализът на данните за последния 5-годишен период показват, че общия брой обслужени произшествия през 2019 г. е по-голям в сравнение със средния брой излизания за миналогодишните периоди, поради увеличени брой пожари в сухи треве и отпадъци, в началото на пролетния сезон в следствие на настъпилото засушаване. За разлика от 2018 г., когато няма възникнали горски пожари, през 2019 г. има 12 пожара в горско територии. Отбелязва се значително намаляване на пожарите в отрасъл сметосъбиране.

Съвместно с други ведомства и служби на МВР са извършени 240 проверки, а по сигнали на граждани - 10 проверки. За нарушения на правилата и нормите за пожарна безопасност са приложени 28 административно - наказателни мерки.

Фигура 5. Знаци при пактическа евакуация

Изготвяне на пресъобщения до средствата за масово осведомяване

1000 излизания отчита видинската пожарна за миналата година

На 956 произшествия са реагирани екипите на видинската Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението" през миналата година.

Най-честите причини за пожарите с материални щети през 2019 година в региона са били небрежност, късо съединение или техническа неизправност.

"Средната интензивност на повикванията е 2,6 на денонощие. 87 са пожарите със загуби в обекти и МПС. 570 са пожарите без материални загуби. Техническа помощ е оказана в 227 случая. Извършени са 8 аварийно-спасителни операции при ПТП и е реагирано на 26 лъжливи повиквания. В сравнение с предходната година, тенденцията се запазва за разпределение на произшествията като видове, но се забелязва завишение на пожарите без материални загуби"

<https://toest.bg/kogato-hubaviyat-sin-dunav-ne-e-tochno-sin/>

Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР) към Министерството на околната среда и водите относно периодично отразяваната в медиите информация за замърсявания по река Дунав.

БДДР следват изискванията на европейското законодателство и извършват постоянен мониторинг на качеството на водите на реката. А Планът за управление на речните басейни (ПУРБ) се актуализира на всеки шест години, като се обменя информация с Румъния и крайната оценка на състоянието се съгласува между двете страни.

„Към момента резултатите от извършените анализи не показват превишения от стандартите за качество на околната среда в българския участък на реката. Като цяло за периода от първия ПУРБ (2010 г.) до момента се наблюдава подобрене на качеството на река Дунав по всички показатели, по които се извършва оценка на състоянието“, твърдят от БДДР. Те признават, че са налице „случаи на инцидентни локални замърсявания на водите на реката от преминаващи плавателни средства (разлив на масла/нефтепродукти, изхвърлени трюмни води и др.)“, но „БДДР предприема своевременно мерки по провеждане на контрол за установяване на замърсяването, в т.ч. планиране на допълнителен проучвателен мониторинг. До момента не са установени трайни замърсявания и влошаване на състоянието на водите на р. Дунав вследствие разлив на нефтени продукти“.

От БДДР уточняват, че чрез използването на международната онлайн система за ранно предупреждение при аварии в басейна на река Дунав, която сигнализира за рисковете от трансгранично замърсяване на водата или надвишени прагови стойности на опасни вещества, от 2015 г. до момента е регистриран само един инцидент, свързан с потъване на кораб в река Дунав преди българския участък от реката. „Предвид получената по системата информация, че потъналият кораб е бил натоварен с торови препарати, БДДР своевременно организира учестен едногодишен мониторинг на водите на р. Дунав с цел своевременно откриване на евентуално замърсяване. За периода на мониторинг не бяха отчетени завишени стойности на наблюдаваните показатели.“

Пожарникари спасяват щъркели и котки

Вчера спасители от Регионалната служба за пожарна безопасност и защита на населението са се отзовали на три сигнала за нужда от помощ, съобщиха от Областната дирекция на МВР – Видин. Към 9:00 часа в село Рупци служителите помогнали за спасяването на щъркел, омотал се във връв. Преди няколко дни пожарникари от Видинско спасиха други две щъркелчета от горящо гнездо.

В 13:45 часа съдействали да бъде свалена котка от високо дърво на бул. „Панония“ във Видин. Късно снощи, към 21:30, реагирали на сигнал за качила се котка на високо дърво в град Брегово, на ул. „Гоце Делчев“. Животното било свалено и предадено на собственичката.

Публикация в електронно издание <https://dariknews.bg/> 05.03.2013

Три деца изгоряха при пожар във Видин

Три деца, две момчета и едно момиче, изгоряха снощи при пожар, избухнал във фургон в ромския квартал "Нов път" във Видин.

Сигналът за горящия фургон е получен на 5 март малко преди 21.00 часа на телефон 112. Към мястото незабавно били изпратени екипи на пожарната, полицията и Спешна помощ. Огънят, който бил обхванал изцяло фургона, е потушен от три екипа на районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“-Видин.

При направения оглед са открити телата на децата - две момчета на 4 и 7 годинки, и сестричката им на година и 5 месеца.

От проведеното разследване е станало ясно, че около 20.00 часа същата вечер децата са били оставени без надзор и заключени от 24-годишната си майка и 33-годишния си баща във фургона.

Родителите на децата са задържани с полицейска мярка за срок до 24 часа в Районното управление на полицията във Видин.

Публикация в електронно издание

<https://www.dnes.bg/stranata/2014/04/24/evakuirani-hora-i-skysani-mostove-vyv-vidinsko.223373>

Евакуирани хора и скъсани мостове във Видинско

Висока приливна вълна наводни видински села

Голяма приливна вълна е наводнила тази нощ села във видинската община Ружинци. През нощта са били евакуирани хора, високите води са скъсали мостове, водопровод, има наводнени къщи и мазета, отнесени са автомобили. Най-големи са пораженията в селата Гюргич и Плешивец. Причина за наводненията са проливните дъждове в

областта, в следствие на които реките Гаговица и Лом са излели от коритата си, прелял е общинският язовир край село Гюргич.

Други публикации и представяне на конкретни казуси при реакция и управление на бедствия и аварии.

Приливна вълна наводни две видинска села

Снощи около 23.00 ч е получен сигнал за високи води на реката в с. Гюргич, община Ружинци. Хората са били известени за прииждащата опасност с камбанен звън от местната църква. Към момента на получаване на сигнала в областта е валил проливен дъжд.

Заради тежката ситуация са били евакуирани около 50-60 души. Има наводнени къщи, служители на пожарната са помогнали на възрастна жена и на бременна да напуснат домовете си. Високите води на реката са скъсали два моста и водопровод, който е минавал въздушно над коритото на реката. Към момента водата се е прибрала в коритото си, служители на пожарната са помогнали да се почисти реката, ситуацията се нормализира.

Все още не може да се достигне до стената на язовира край село Гюргич, каза кметът на населеното място Иван Петров, цитиран от „Фокус“. Той обясни, че в момента се предприемат действия с трактор да се стигне до язовирната стена на съоръжението. При преливане на язовира или скъсване на стената има опасност да бъдат залети около 70 къщи в Гюргич, които се намират в ниската част на населеното място, допълни той.

По-думите на кмета на община Ружинци Венцислав Ванков стената на язовира е в добро състояние, а кранът, с който се регулира източването му, е нов. Бил е инспектиран от специална комисия, назначена от областния управител на Видин, която не е установила нередности. Предстои в четвъртък да бъде проверено дали има проблеми със съоръжението.

Към 04.00 часа тази сутрин евакуираните жители на селото са се върнали доброволно в домовете си, защото обстановката се е успокоила. Между евакуираните е имало и малки деца.

Висока приливна вълна е засегнала и село Плешивец, съобщи Менчо Лозанов, кметски наместник на селото. Причина за наводнението са двете реки в селото - Плешивска бара и ръкав на река Лом, които са прелели заради проливните дъждове, продължили и през нощта, каза Лозанов.

Запушени мостове на приток на река Лом в селото е причината водата да излезе от коритото си и да залее къщи. Тя рязко е повишила нивото си тази нощ към 2.00 часа.

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E.“

Водите са отнесли два моста, отнесени са три коли, две ремаркета, нанесени са и други щети, каза той. Наводнени са гаражи, къщи, една паянтова къща е отнесена, каза още кметският заместник.

Той допълни, че всички жители на село Плешивец са евакуирани и няма никакъв проблем. Пожарникари са спасили възрастна жена, която е потърсила спасение от придошлата река върху печката си.

Обстановката от тази сутрин в Плешивец вече се нормализира, няма пробив на язовирни стени или преливане. Хората са се прибрали по домовете. Според Лозанов дъждът, който продължава да вали, може да предизвика нови наводнения в селото.

Екипи на Гражданска защита работят от снощи в пострадалите райони, като днес ще бъде доставена и специализирана техника. От вчера е започнала проверка на състоянието на всички язовири в областта и досега не са установени проблеми.

Разчистен е пътят между Белоградчик и село Ружинци, преминаването през този участък бе прекъснато през нощта заради наводняване на пътя, каза дежурният служител в Областно пътно управление. На пътя е имало около 70-80 см вода, която е нанесла и земя на настилка.

Изпратени са фадроми, които са почистили канавките и водата се оттекла, премахнали са и земната маса от пътната настилка. Преминаването през този участък от републиканската пътна мрежа сега се осъществява нормално. Всички пътища във Видинска област са мокри, на много места вали дъжд.

Най-големият язовир в района е "Христо Смирненски" край село Смирненски, но към момента той не създава опасност. Съществува възможност река Гаговица, която минава през село Гюргич, да повиши допълнително нивото на река Лом. В Община Лом вече е свикан оперативен щаб за оценка на ситуацията.

2 метра вълна наводни Плешивец и Гюргич

<http://m.filibe.com>

60 души са евакуирани, има срутени къщи и 10 скъсани моста

Поройните дъждове наводниха село Плешивец, което се намира в ниско място край пътя Видин-Монтана. Водата се е стичала от всички страни и в най-ниската точка е достигнала 1,60 метра. В селото има разрушени стопански постройки, удавени животни и залети от вода зеленчукови градини. Иван Александров е спасил баба Пена Георгиева (на малката снимка), която се е качила на печката, за да не се удави, и така дочакала помощ.

Два метра вълна наводни видинските села Плешивец и Гюргич и едва не погребва техните жители във водната стихия и тоновете кал, изсипали се върху тях заради дъждовете. Кризисният щаб в община Ружинци обяви бедствено положение на територията на общината след щетите, които бяха нанесени тази нощ в населени места от падналите дъждове.

„Голяма трагедия ни сполетя, но важното е, че няма жертви”, каза кметът на община Ружинци Венцислав Ванков часове след като голямата опасност от водната стихия е преминала. Все още никой от жителите в двете селца на общината Гюргич и Плешивец не може да се успокои от преживяното призори вчера.

Голяма приливна вълна удари селата Гюргич и Плешивец малко след 23 часа, докато падаше проливен дъжд. Село Гюргич е на високо, под стената на местния язовир и водата бързо се е оттекла, а Плешивец е долу в ниското, в равнината, и водната стихия е нанесла сериозни поражения. Близко 80 литра на квадратен метър е падналият дъжд през нощта над Плешивец.

Хората били пробудени от камбанен звън в балканското село и от силния грохот на прииждащата водна стихия, която на места в 2 часа е достигала 2 метра. Те бързо са се организирали и заедно с представителите на Гражданска защита са били евакуирани, каза кметът Венцислав Ванков.

Високите води са скъсали мостове, водопровод и са наводнени къщи и мазета, отнесени от водата са няколко автомобила. Причина за наводненията са проливните дъждове във Видинска област, в следствие на които реките Гаговица и Лом са излели от коритата си. Заради тежката ситуация са били евакуирани около 50-60 души от село Гюргич, но в четвъртък те са се завърнали в домовете си. Сред евакуираните е имало и малки деца.

Осем от десет моста са разрушени на територията на община Ружинци от 18 април до 24 април, каза Венцислав Ванков. Той посочи, че разрушените мостове се намират в селата Ружинци, Бяло поле, Дреновец, Плешивец, Роглец и Дражинци. Поройните дъждове са предизвикали скъсване на водопровода в Гюргич.

Венцислав Ванков каза, че без помощта на държавата щетите в общината не могат да бъдат възстановени. Въпреки нарушенията по пътните настилки няма затворени общински пътища и транспортното обслужване се извършва нормално.

Спасителите си проправяха път до стената на язовира край село Гюргич с трактор, каза кметът на населеното място Иван Петров. При преливане на язовира или скъсване на стената има опасност да бъдат залети около 70 къщи в Гюргич които се намират в ниската част на населеното място, допълни той. Но е категоричен, че до това няма да се стигне. По-думите на кмета на община Ружинци Венцислав Ванков стената на язовира е в добро състояние, а кранът, с който се регулира източването му, е нов. Бил е инспектиран от специална комисия, назначена от областния управител на Видин, която не е установила нередности. Предстои да бъде проверено дали има проблеми със съоръжението.

Осемдесетгодишната баба Пена Христова от Плешивец още не може да се свърже от преживяното през нощта, когато е потърсила спасение от водната стихия, качвайки се на печката.

Две жени с бебе на четири месеца и шестгодишно момче не могат да си стигнат в къщата в с.Плешивец заради прекъснат мост

Видин, 24 април /БТА/

Две жени с бебе на четири месеца и шестгодишно момче не могат да си стигнат в къщата в с.Плешивец заради прекъснат мост. Теменужка Виткова и Стела Илиева са напуснали тази нощ дома си в с.Плешивец, след като реката е придошла и е заляла имота им. Това съобщиха за БТА пострадалите. Двете са се преместили към 1.00 часа през нощта, но тази сутрин не са успели да стигнат до къщата си, заради прекъснат от високите води на реката мост. От сутринта двете жени и децата са на брега, на около 40-50 м от къщата, до която не могат да достигнат. Придошлата река снощи е отнесла джип и микробус, в които са и документите на жените. Зам.-областният управител на Видин Николай Тодоров се среща с двете жени в с.Плешивец. В Ружинци е обявено бедствено положение от днес, след като реки излязоха от коритата си и заляха къщи и дворове.

Общината във Видин излезе на бой с комарите

<https://www.kmeta.bg/obstinata-vuv-vidin-izleze-na-boj-s-komarite>

Общината във Видин излезе на бой с комарите, съобщиха от администрацията. От 2 юли всяка вечер специализирани машини обикалят града и пръскат срещу крилатата напаст. Тази година комарите са с рекордна популация и смущават живота на децата и възрастните в града. Парковете, детските площадки, улиците опустяват привечер, когато настъпва царството на комарите.

Пръскането ще продължи до 5 юли. То започва от крепостта „Баба Вида“ и продължава през целия крайдунавски парк. Миризливата пушилка на препаратите се разнася и из другите паркове, детските площадки и зелените площи в кварталите. Пръска се и в селата на общината, които имат излаз на Дунава – Антимово, Кутово, Кошава, Сланотрън, Дунавци, Симеоново, Ботево.

Преди масираното четиридневно пръскане фирмата, наета за борба с крилатата напаст, извърши 4 други пръскания срещу комари и кърлежи. Въпреки това, топлото време след дъждовете създаде благоприятни условия за ръзвъждането на комарите, обясниха от общината. Заделени са близо 70 000 лв. собствени средства за борбата с хапещите кръвопийци.

ИЗВЪНРЕДНИ МЕРКИ ЗА КОМАРИТЕ ПО ДУНАВ

Извънредна акция срещу комари предприема Видинска община. За 20 юни е предвидена мащабна аерозолна обработка на всички населени места по поречието на Дунав.

Популацията на комарите през този сезон е по-голяма, напомнят специалистите. Затова от община Видин започват извънредни обработки срещу насекомите. Още тази вечер ще пръскат в трите парка на града, Крайдунавски, „Рова“ и „Владикина бахча“, съобщават от общината.

Ако метеорологичните условия не позволят това да се случи, ще се пръска при първа възможност, уточняват от администрацията. За 20 юни пък е предвидена мащабна

аерозолна обработка на територията на Видин и всички населени места по поречието на Дунав.

Изумителни факти за комарите

https://www.actualno.com/curious/11-izumitelni-fakta-za-komarite-news_1434584.html

Комарите са насекоми, които са мразени по целия свят. Тези досадни вредители, пренасящи болести, живеят като изсмукват кръвта от почти всичко, което се движи, включително и нас хората. Нека разгледаме нещата от гледната точка на комара. Те всъщност са много интересни същества. Факти за комарите

1. Комарите са най-смъртоносни животни на Земята

Невероятно, но факт! Повече смъртни случаи са свързани с комари, отколкото с всяко друго животно на планетата. Комарите могат да пренасят всякакъв брой смъртоносни заболявания, включително малария, денга треска, жълта треска, Зика и Ебола.

2. Колко дълго живеят комарите? Един възрастен комар може да живее 5-6 месеца. Малцина вероятно го правят толкова дълго, предвид тенденцията ни да ги убиваме, когато кацнат върху нас. Но при правилните обстоятелства, възрастен комар има доста дълга продължителност на живота. Повечето възрастни женски живеят от две до три седмици.

3. Женските хапят хората, докато мъжките се хранят с нектар Комарите не правят нищо лично срещу вас, когато ви пият кръвта. Женските комари се нуждаят от протеин за яйцата си и трябва да приемат кръв, за да се размножават. Тъй като мъжете не произвеждат поколения, те избягват хората и се насочат към цветята. Когато не са в размножителен период, женските също се насочват към нектара от цветята.

4. Някои комари НЕ хапят хора Не всички видове комари се хранят с човешка кръв. Някои се специализират върху други животни и изобщо не се интересуват от нас. *Culiseta melanura*, например, се храни с кръв от птици, а *Uranotaenia sapphirina* предпочита кръв от влечуги и земноводни.

5. Комарите летят бавно Средната скорост на полет на комар е от 1 до 2 км в час. Ако се проведе състезание между всички летящи насекоми, комарът ще е сред най-бавните. Пеперудите, скакалците и пчелните пчели летят много по-бързо от комара.

6. Крилата на комара удрят 300–600 пъти в секунда Това обяснява дразнещият бръмчаш звук, който чуваме точно преди комарът да кацне върху нас и да ни ухапе.

7. Влюбните комарит синхронизират ударите си по крилото Когато мъжкият и женски комар се срещнат, тяхното бръмчене и удари по крилата се синхронизира в еднаква скорост.

8. Всички комари се нуждаят от вода за размножаване

Няколко сантиметра вода е всичко, което е необходимо на една женска да снесе яйцата си. Малките ларви на комари се развиват бързо в птичи вани, улуци на покриви и стари изхвърлени гуми. Някои видове могат да се размножават в локви, останали след дъждовна буря. Ако искате да нямате комари в дома си, трябва да не оставяте застояла вода.

Има повече от 3000 вида комари, но само около 200 хапят хора.

Започва най-мощното пръскане срещу комари у нас

<https://news.bg/bulgaria/zapochva-nay-mashtabnoto-praskane-sreshtu-komari-u-nas.html>

Министърът на здравеопазването подписа първия договор за дезинсекционни мероприятия за контрол на комарите в страната.

Целта е превенция на бедствия и ограничаване на рисковете за общественото здраве. По договора ще бъдат извършени дезинсекционни мероприятия и ларвицидно третиране срещу комари на 767 биотопа с обща площ 332 421, 21 дка в областите Плевен, Видин, Враца, Монтана, Добрич, Силистра, Велико Търново, Габрово, Ловеч, Благоевград, София-град, София-област и Кюстендил.

За първи път в страната се провежда подобно мащабно и по този метод третиране срещу комарите. Средствата в размер на до 1,5 млн. лв. са осигурени с решение на Министерския съвет за сметка на държавния бюджет.

До края на следващата седмица ще бъдат сключени още 6 договора за извършване на дезинсекционни мероприятия и ларвицидно третиране на биотопите за всички останали области в страната.

Площите, възложени за обработка, са държавна собственост. Тук не попадат площи, които вече са обработени или предстои да бъдат обработени от общините и/или други институции, които стопанисват общински площи за сметка на общинските бюджети.

През месец април и май учениците от клубовете „Млад огнеборец“ към ОУ „Иван Вазов“ Видин направиха проучване на най-значителните наводнения, които са възниквали от придошлите води на река Дунав в областта и мерките, които са предприети. Изготвиха презентация с данните и запознах съучениците си. Оцених вероятното въздействие на повишаване на нивото на водите за хората и околната среда. Направиха рисунки на тема „Водите на Дунав“. Проектът се изпълнява от сдружение Свободен младежки център, Видин, България (водещ партньор), асоциация Василиада от Крайова, Румъния и регистрираната във Видин Регионална мрежа за иновативно образование. За повече информация моля посетете нашите сайтове, посочени в секция Връзки. <http://www.fyc-vidin.org/>

След направени проучвания в Държавния архив установиха че катастрофални наводнения Видин е преживявал освен през март 1942 година и през 1792, 1838 и 1897 година. Минали наводнения със значително въздействие върху инфраструктурата, човешкото здраве и околната среда е имало в следните години: 1940, 1970, 1981, и

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“

2006 година . За предотвратяване на наводненията и осигуряване на по-добра защита на Видин и видинската низина, през периода 1970-1983 година започва укрепване на брега на реката, надзиждане на съществуващите и строеж на нови диги и други съоръжения. Градската дига е доизградена през 2007 година.

През 2017г защитна стена от Дунав при Видин, започната преди повече от три десетилетия, най-после бе завършена окончателно. Това стана с поставянето на парапет в участъка от речната гара до колодрума. Той ще пази наблюдаващите реката от опасни падания във водата. Дължината на парапета е 750 м. В участъка от речната гара до Телеграф капия парапет е поставен преди 15 години. Кейовата стена във Видин има обща дължина 1440 линейни метра. Тя пази града от високи води на реката и наводнения. Изградена е от стоманобетон, има и подвижна метална стена, която може да се вдига при прииждане на реката. Парапетът на последния участък от дигата бе изграден от видинска фирма за 20 дни в края на 2016. Средствата за това – 150 000 лв., са осигурени от териториалното поделение на предприятието „Пристанищна инфраструктура”, Лом. www.stroitelstvoimoti.com

През пролетта на 2006 година нивото на река Дунав достига 979 см. – Видин е в очакване на бедствие. На няколко места се издигат временни диги. Три са временните диги, които пазят видин. Те са при плажа на крепостта „Баба Вида“, до паметника на свободата и край телеграф капия в крайдунавския парк.

Фигура 6. Градската градина пред „Телеграф капия“, залята от придошлите води на река Дунав, 2006г

Уплашени, видинчани се връщат към спомените си за наводнението от 1942 година. Бедствие, което доказва, че понякога природата може да бъде по-опасна от която и да е армия.

Проект ROBG-448 „Детски образователен пакет за превенция на риска от кризи С.А.Р.Е.“

Наводнението от 1942 година е събитие, което оставя незаличима дияра в паметта на всички поколения видинчани. То унищожава значителна част от града и поставя под въпрос неговото съществуване. В годините до 1942 година Видин преживява общо 11 наводнения. Бедствията са причина за визитата на княз Фердинанд в града през 1888 година. Щетите възлизат на стотици хиляди левове. Постоянното избиране на подпочвена вода довежда до образуването на множество блата и в покрайнините на града. Те са постоянен източник на опасни болести като маларията.

За да се предотвратят бъдещи наводнения, през 1928 година Народното събрание приема Закон за подобряване на условията във Видинската низина. От бюджета се отпускат 115 000 000 лева, за да се изгради защитна дига от село Кошава до село Видбол (днес град Дунавци). Предприетите мерки обаче се оказват недостатъчни, защото през 1940 година голяма част от града е отново под вода. Тогава във Видин пристига цар Борис III, за да даде кураж на поданиците си.

През зимата на 1941 – 1942 година обстановката отново се усложнява. Температурите падат до -30 градуса и река Дунав замръзва. По нея плават огромни ледени късове. Министерството на вътрешните работи и народното здраве изпраща „Много бързо окръжно писмо“, адресирано до областните директори, околийските управители и кметовете на населените места. Министерството ги предупреждава за повишена опасност от наводнение заради големия снеговалеж.

Ул. „Княз Борис I“

На 21 февруари 1942 година видинският околийски началник свиква съвещание, на което присъстват коменданта на видинския гарнизон, кмета на Видин, инженери, архитекти, пожарния командир и околийския полицейски началник. Участниците в съвещанието решават да създадат комисия за определяне на материали, да поискат сведения от кметовете на близките селища относно готовността им да приемат евакуирани, и да предупредят гражданите без да предизвикат паника. Два дни по-

късно видинският градоначалник издава заповед за неотложни мерки в случай на наводнение.

В началото на март 1942 година по река Дунав се образува ледоход. Той отминава Видин, но жителите на града не се успокояват – имат предчувствие за идващото бедствие.

На 8 километра надолу по течението на реката, при остров Богдан, ледоходът е блокиран. Той образува ледена тапа, което води до рязко покачване на нивото на реката. Изградените край Видин защитни съоръжения (диги, отводнителни съоръжения) не издържат на натиска и малко след полунощ на 4 март 1942 година реката започва да залива града. Единственото, което свидетелите си спомнят от онази нощ, е бученето на водата. Видинският кмет Стефан Тотев заповядва църковните камбани да бият тревога. Така гражданите са събудени и са спасени много животи.

Пак по негово разпореждане лодкарите, учениците от Видинската мъжка гимназия, младежите от „Морски сговор“ и малобройният гарнизон организират успешната евакуация на 19 000 души. Част от тях са изпратени в околните села, а друга част – в София. Във Видин не са останали много мъже, тъй като повечето от тях са изпратени в Македония под знамената на Трети Бдински полк. Затова властите се обръщат с молба за помощ към правителството и обществото.

В първите часове на бедствието във Видин пристига вътрешният министър Петър Габровски. Той организира кризисен щаб и подготвя евакуацията на останалото видинско население. Още на 4 март Вътрешното министерство, Военното министерство и Българският червен кръст изпращат помощен влак за Видин. Доставени са одеяла, легла и походни кухни. Санитарни линейки и камиони, заедно с техния персонал, заминават за бедстващия град. На следващия ден пристига втори помощен влак на Червения кръст, с който са изпратени санитарен отряд и стоки от първа необходимост като хранителни продукти, газ, дърва, каменни въглища и бензин. Също така за града са доставени и експлозиви, за да се взривят ледените блокове.

От 4 март 1942 година в продължение на цяла седмица се провежда евакуацията на останалото население. Военни подразделения от страната и доброволци от Червения кръст се присъединяват в спасителните мероприятия. Очевидци разказват (а и от фотографии е видно), че в евакуацията участват и немски войници с надуваеми лодки. Спасителните работи са затруднени от непрестанния дъжд, силния студен вятър, ледените блокове и липсата на електричество и питейна вода в града. В ненаводнените части на Видин продуктите се осигуряват с помощта на лодки. Осигурява се и медицинска помощ. **Самолети на Луфтвафе извършват успешна бомбардировка на ледения бент при остров Богдан. Водата започва бавно и постепенно да се оттегля.**

На 14 март 1942 година по инициатива на председателя на Народното събрание Христо Калфов се учредява Върховен общонароден комитет за всенародно събиране на помощи за пострадалите от наводнението в град Видин и другите крайдунавски населени места.

Катедрала Св. Димитър Солунски

Българското общество не изчерпва помощта си само с дарения. Независимо, че България от една година участва във Втората световна война, българските граждани проявяват съчувствие и състрадание към пострадалото население. Видинчаните са подслонени в селища във Видинско (Брегово, Белоградчик, Ново село и др.) и в градове като София, Враца и Лом. За тях е осигурена безплатна храна и квартира. Оцелелите от бедствието запазват добри спомени от гостоприемството на хора от различна религиозна, национална и класова принадлежност. Такова хуманно отношение от страна на сънародниците им изиграва положителна психологическа роля, тъй като видинчаните понасят огромни щети от наводнението.

. Дадени са 13 жертви въпреки мигновената реакция на властите в началото на бедствието. 345 жилищни сгради във Видин са разрушени или застрашени от срутване. В околните села броят на разрушените и повредените сгради е 665. Унищожени са стопански здания и стотици декари земеделски насаждения. Председателят на Народното събрание посещава Видин, за да огледа лично състоянието на града. Христо Калфов остава така изненадан от видяното, че предлага града да се премести на ново местонахождение...

Видинчаните обаче не желаят да местят града, а да го възкресят! От юни 1942 година те започват да се връщат у дома. Създадена е Дирекция за възстановяване на град Видин. Всички жители се включват в строителството и в почистването на речните наноси от градските площи. Училищните сгради временно изпълняват функцията на социални домове. С помощта на германската армия през лятото на 1942 година десетки здания са построени за останалите без подслон семейства. Тези къщи оттогава досега видинлии ги наричат „бункерите“.

За броени месеци град Видин се връща към нормален начин на живот.

Наводнението от 1942 година е най-голямото и най-разрушителното, което Видин помни. То оставя траен белег в историческата памет на всички последвали поколения. През следващите десетилетия Видин преживява още няколко наводнения – през 1970 година, 1981 година и за последно през 2006 година, но новите защитни съоръжения засега удържат напора на река Дунав.

За пострадалото население полагат грижи държавата, църквата, различни дружества и организации и всички български граждани. <https://bulgarianhistory.org/goliamoto-navodnenie-vidin-1942/>

V. Идентифициране на общи и специфични рискове от бедствия и аварии в трансграничния регион. Анализ на потенциала и насоки за създаване на съвременни детски образователни продукти за превенция на риска от бедствия и аварии чрез въвеждане на иновативен дидактически инструментариум в образователните програми.

1. Идентифициране на общи и специфични рискове от бедствия и аварии в трансграничния регион.

Проучването в област Видин за управление на риска от бедствия и аварии, което е част от трансграничното проучване в целевата територия в област Видин и окръг Долж, има за цел да идентифицира общите опасни бедствия и аварии с представяне на конкретна и актуализирана информация.

През последните години България беше засегната от редица бедствия, които отнеха човешки животи и нанесоха значителни щети, както на инфраструктурата в сферата на енергетиката, водните ресурси, телекомуникациите, транспорта, общественото здраве, образованието, културното наследство и защитените природни зони, така и на промишлеността и селското стопанство. Според данните от EM-DAT, през годините България е била засегната предимно от наводнения, екстремни температури, бури, пожари и земетресения.

Област Видин заема най-северозападната част от страната, граничеща със РСърбия на запад и с р. Дунав на север. Част от бедствията и аварията, които преобладават в област Видин, са типични и за цялата територия на България.

Сред тях са:

- **земетресения** - от сеизмологична гледна точка България се характеризира с **висока** сеизмичност

- опасност от **неблагоприятни метеорологични явления** като засушаване, силни ветрове и смерч, обилни снеговалежи, снежни бури, залежаване и екстремни температури засушаване, както и **градушки**, които водят до особено негативни последици за селскостопанската реколта
- **свлачищна и ерозионно-абразионна активност** – висока степен на опасност за цялата територия на РБългария
- опасност от **пожари**, поразяващи природата както и реколтата
- **наводнения**
- **индустриалното замърсяване и климатичните промени**

Някои бедствия и аварии в област Видин са типични за района, т.е. настъпват по-често и имат по-голяма интензивност – съответно заплахата за населението, инфраструктурата и природата – в сравнение с други райони на България. Специфични са опасността от:

- **наводнения:** поради близостта на река Дунав и нейните притоци. Българо-румънският участък на р. Дунав е приет като общ международен РЗПРН за България и Румъния.
- **горските пожари** – пожарите поразяват както горски площи, така и селското стопанство и жилищни сгради. Данните за последния 5-годишен период извеждат тревожни тенденции. Общият брой обслужени от Пожарна безопасност и защита на населението произшествия през 2019 г. е по-голям в сравнение със средния брой за миналогодишните периоди, поради увеличени брой пожари в сухи треви и отпадъци, в началото на пролетния сезон в следствие на настъпилото засушаване.
- **опасност от болести предавани от комари и кърлежи** - поради наличието на големи водоеми, р. Дунав и нейните притоци, област Видин е един от регионите, където за контрол на популацията на комарите е необходима стратегия и ефективни ежегодни мерки
- **снеговалежите и залежаванията през зимните месеци;**
- **опасност от радиоактивно и индустриално замърсяване** - поради наличието на АЕЦ в гр. Козлодуй, както и факта, че област Видин граничи с две държави (Румъния и Сърбия) и ефектите от евентуално замърсяване в който и да е от пограничните райони, ще засегне и съответните погранични райони в съседните държави.

Управлението на риска е цикличен процес, който включва събиране на актуална информация, анализ и изработване на планове за конкретни действия, в които са обвързани множество държавни институции. На местно ниво отговорен орган е Областния съвет за намаляване на риска от бедствия на територията на област Видин, който е действаща структура към Областния Управител.

За навременна информация на населението се разчита на **Националната система за ранно предупреждение и оповестяване**. Единния европейски номер за спешни повиквания 112 както и кодовете за екстремно време са добре познати, но под въпрос остава доколко практическите познания у населението за спешни реакции при бедствия и аварии са налице. Разчита се и на групи от доброволци към областните и общински структури, но в област Видин техният брой е недостатъчен.

В сферата на образованието в България има застъпени часове за защита от бедствия и аварии, но не достъжно практически обучения на терен.

След направените проучване и анализ, могат да бъдат посочени следните сфери, на които има нужда да се обърне по съществено внимание по посока на превенция и контрол на бедствия и аварии от природен характер, както и такива, причинени от човека.

1. Липсата на системно събиране и интегриране на данните за настъпилите в страната бедствия. Липсва и координация между множеството документи по темата, съставено от различните държавни институции.
2. Недостатъчно интегриране на дейности, свързани с намаляването на риска от бедствия, свързани с климатичните промени, както и липса на национална стратегия за адаптиране към промените в климата
3. Нужда от нов областен план за защита, разработен от Областния съвет за намаляване на риска и съобразен с Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия
4. В Област Видин няма достатъчно доброволни отряди, които да подпомагат държавните и общински структури при защита от бедствия и аварии
5. Нужда от допълнителни практически обучения за ученици от начален до гимназиален курс по реакции при бедствия и аварии

Статистическата информация от целия свят демонстрира без съмнение, че природните бедствия стават все по-често и все по-катастрофални – с по-големи човешки и материални загуби. Над милион човешки живота си били загубени и милиарди хора са били засегнати от природния бедствия в последните тридесет години; има драматично наторстване на икономическите загуби, особено в страните с по-ниски доходи. Тези резултати демонстрират, че превенцията и управлението на риска от бедствия и аварии е сериозно предизвикателство в световен план.

В случай на бедствие, рисковете са още по-сериозни за децата. Особено при непредвидими природни бедствия като земетресения и свлачища, децата са особено уязвими, ако се намират в училища, чиято конструкция не е надеждна. Природни бедствия като наводнения, суша, екстремно време или биологична заплаха също представляват сериозна угроза за качеството на живот на децата и младежите, тъй като причинават икономически и социални загуби, които се отразяват както на семейно ниво, така и съкрушително върху общностите.

По време на природно бедствие или аварии, децата са най-уязвимите членове на обществото. Обучението по реакции при бедствия и аварии е от решаващо значение за оцеляването на децата и общността като цяло. То трябва да започне във възможно най-ранна възраст, като е адаптирана за съответното ниво на възприятие. В училищното образование, трябва да е интегрирано още от началото училище. Не без значение е и сградния фонд на училищата: те трябва да са пригодени да бедствия и аварии. Ако бедствието разруши училищните сгради, реконструкцията може да отнеме дори години, пред които училищния процес е прекъснат и образователните им потребности са компрометирани.

Една от основните цели на проекта „Разработване на детски образователен пакет за превенция на риска от кризи C.A.R.E.“ е идентифицирането и систематизирането на основната информация, свързана с управлението на риска в област Видин и окръг Долж. За тази цел, проучването идентифицира специфични бедствия, аварии, катастрофи и обясни инциденти и в двата погранични региона. Фокус се поставя и върху състоянието на образованието в училищата по превенция и реакции при бедствия и аварии, изготвянето на списък и обособяване на често срещани видове бедствия и аварии, представяне на конкретни случаи.

От извършеният от екипите съвместен анализ, трансграничният целеви регион попада в една географска зона, която се характеризира с почти идентични параметри и компоненти на околната среда, както и наличие на общи природни ресурси, които обуславят и въвеждането на съвместни мерки за управление на риска при бедствия и аварии. От една страна това са обширни водни басейни /р. Дунав/, както и наличие на територия с планински характер, част от Карпатската и Старопланнските вериги, отворени котловинни полета и др.

Споделените природните ресурси и влиянието на стопанската дейност определят общи и специфични рискове от бедствия аварии, които са включени в списък на често срещаните бедствия и аварии в трансграничния регион.

Таблица 2. Списък на често срещаните бедствия и аварии в трансграничния регион на област Видин и окръг Долж.

№	Природни и антропогенни фактори за възникване на бедствия и аварии	Общи рискове от бедствия и аварии в трансграничния регион	Специфични рискове от бедствия и аварии
1 .	Воден басейн на река Дунав Хидросъоръжение „Железни врати“ на река Дунав.	Наводнения, причинени от обилно снеготопене, образуване на ледоход и проливни дъждове.	Притоци на река Дунав в Област Видин и окръг Долж Изпускане на голямо количество водна маса от Хидросъоръжение „Железни врати“.
2.	Високопланински горски масиви от Карпатската и Старопланинската система. Развита селищна и стопанска инфраструктура. Общи инфраструктурни обекти „Дунав мост 2“ при Видин-Калафат.	Пожари / горски и битови пожари/, поради неправилно боравене с открит огън, причинени от късо съединение и боравене с неизправни електроуреди.	Област Долж се характеризира с по-голям брой горски пожари, докато в област Видин процентът е незначителен. Интензивен автомобилен трафик и съществуване на целогодишен риск от инциденти.
3.	АЕЦ „Козлодуй“	Риск от възникване на повишени нива на радиация.	И двата региона са в непосредствена близост до атомната електрическа централа.
4.	Сеизмична зона с риск от земетресения		Повишен риск от земетресения в окръг Долж.
5.	Негативно въздействие на повишена популация от комари и кърлежи	Риск от биологично заразяване.	Общините по поречието на р. Дунав в окръг Долж и област Видин са със завишени рискови характеристики, но като цяло цялата територия е с висок потенциален риск от пренос на заразни болести.

2.Общи трансгранични казуси и описание на мерките за управление на риска в трансграничния регион на област Видин и окръг Долж.

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR15_23/SR_DANUBE_PROGRESS_BG.pdf

С най-голямо въздействие върху околната среда и здравето и живота на населението в трансграничния регион е река Дунав, поради факта че басейнът на река Дунав обхваща територията на 19 различни държави, 11 от които са държави членки на ЕС. С площ от 807 827 km², това е най-големият район на речен басейн в ЕС. Международната комисия за опазване на река Дунав беше създадена през 1998 г., за да прилага Конвенцията за опазване на река Дунав. След влизането в сила на Рамковата директива за водите тя изпълнява ролята и на платформа за прилагане на всички трансгранични аспекти на директивата.

През 2011 г. е приета Стратегията на ЕС за региона на река Дунав, представена от Комисията по негово искане. Между въпросите, които стратегията разглежда, е и качеството на водите. Основните мерки за управление на риска са постоянен международен мониторинг и контрол и прилагане на строги санкции на причинителите на трансгранично замърсяване. Оперативна програма "Югоизточна Европа 2007-2013 г.". България участва в проекта чрез МОСВ и експерти от БДУВДР, като изготви картите за българския участък. На тази база българският участък на р.Дунав е включен в списъка на РЗПРН, определени от Директора на БДУВДР и предложени за утвърждаване съгласно чл. 146г от ЗВ.

Българо-румънският участък на р.Дунав бе съгласуван и приет като общ международен РЗПРН за България и Румъния.

https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/bulgaria_peer_review_report_-_bg.pdf

Добър пример на научно и практическо трансгранично сътрудничество е финансираният от ЕС проект, озаглавен „Дунавска трансгранична система за оповестяване при земетресения“ (DACEA) (2010-2013). В сътрудничество с румънските институции, проектът създава система за ранно предупреждение, покриваща седем румънски области и осем български, разположени по протежението на река Дунав. Системата е проектирана да използва специфични характеристики на земетресения, произхождащи от района на Вранча, Румъния, които са склонни да притежават епицентър с голяма дълбочина. България осъществява сътрудничество и в рамките на „Международната комисия за защита на река Дунав“ (ICPDR) заедно с ЕС и останалите 13 държави споделящи реката. Комисията е отдадена на изпълнението на Конвенцията за защита на река Дунав. Тя се занимава не само с реката, а и с целият ѝ басейн, което включва нейните притоци и ресурси от подпочвени води. В допълнение, България допринася и за редица проекти по Стратегията на ЕС за Дунавския регион.

България и Румъния са членове на Механизма за гражданска защита на Съюза, който улеснява сътрудничеството между европейските държави в областта на защитата на

населението. Механизмът на ЕС има за цел да подобри превенцията, готовността и реагирането и предоставя възможност за активно международно сътрудничество в областта на защитата на населението. Той, също така, включва редица двустранни споразумения със съседни страни.

<http://www.adodunav.org/bg/page/gis>

Проблемът с контрола на популациите на насекоми в трансграничния регион Румъния – България съществува от много години. В основата му е липсата на съвместно координирано третиране против насекоми и от двете страни на река Дунав. Липсва координация както между двете държави, така и между самите общини. Поради неkoordinираните действия, резултатите от самостоятелното третиране са незадоволителни и неефективни, свързани са със заплаха пред общественото здраве, ветеринарен риск, проблеми за бизнеса (селско стопанство, туризъм) и обществената сигурност.

<https://tvn.bg/obyavyavame-transgranichna-vojna-na-komarite/>

Крайдунавските общини в България и Румъния обявяват трансгранична война на комарите.

Това е лийтмотивът на съвместния българо-румънски проект “Разработване и приемане на съвместно институционализирано партньорство за управление на риска от прекомерна популация на насекоми, които засягат общественото здраве и безопасност в рамките на трансграничния регион Румъния-България”, реализиран от Асоциацията на дунавските общини “Дунав”. Стойността на проекта е 1 347 194 евро, основните дейности, заложенi в него са синхрон и координация на дейностите между всички институции, ангажирани с провеждане на ефективна борба с популацията на кръвопиещите насекоми. Подписано бе и рамково споразумение за създаване на институционализирано партньорство за управление на риска от прекомерното разпространение на насекоми в трансграничния регион Румъния – България между АДО “Дунав” и румънската фондация “Жива природа”. На подписването на споразумението присъства и заместник-министърът на околната среда и водите Красимир Живков.

По проекта е създадена и съвместна географска информационна система, която позволява да се определят зоните, подлежащи на третиране, кога и с какви препарати. Тя ще се актуализира непрекъснато.

3..Анализ на потенциала и насоки за създаване на съвременни детски образователни продукти за превенция на риска от бедствия и аварии чрез въвеждане на иновативен дидактически инструментариум в образователните програми.

Училищата и училищното образование са ключов фактор в борбата с негативните ефекти от бедствия и аварии. Те са най-подходящото място за придобиване на нови знания и умения за реакции в случай на катастрофално събитие. В Румъния

съществува комплексна система от организации на национално и регионално ниво, с конкретни и специфични отговорности при управление на риска, превенция и реакции при бедствия. Тези институции са в партньорски отношения с училищата на местно ниво – окръзи, градове, общности. Теоретичното образование в училищата се случва на три нива: директорът и отговорникът по спешни случаи получават тренинг директно от местният Инспекторат по спешни ситуации (Inspectorate for Emergency situations), обикновено веднъж годишно. Училищният персонал получава обучение от директора/отговорника за спешни случаи веднъж-два пъти годишно. Учениците се обучават според образователната програма, като часовете по обучение за бедствия и аварии са веднъж месечно и посветени на определена тема. Програмата се одобрява веднъж в годината от Инспектората по спешни ситуации. Обучение по анти-тероризъм се провежда с училищния персонал и учениците под формата на практическо занятие веднъж или два пъти годишно. Ако практическа симулация на бедствено събитие не протече според плана, последва дискусия и анализ на грешките, като симулацията може да се повтори. Темите за инструкции по безопасност и практическите обучения за различните възрастови групи са установяват от Министерство на образованието и Министерство на вътрешните работи в Румъния. Те трябва да са съобразени с нуждите на съответната възрастова група, както и със структурата на националната образователна система; както и да са адаптирани със съответното местоположение на образователната институция. Темите са в общи линии еднакви както в началното образование, така и в предучилищната възраст, но подходът е съответно различен: за по-малките да предвидени различни помагала като книжки за оцветяване и др.

Интересно е да се отбележи, че в окръг Долж има специфични образователни документи посветени на земетресения, пожари и наводнения /специално за училищата по поречието на Дунав/, които се смятат за по-рискови бедствия в този окръг на Румъния. Румънското проучване отбелязва липса на специализирани документи за горски пожари и свлачища. Българската образователна система разчита на общи образователни материали за цялата страна. Специфичното знание за конкретните бедствия за дадена област се добива чрез дискусии и примери в часа на класа. Това може да се коментира като слабост в българската система: липса на помагала за конкретната географска област и специфичните за нея бедствия и аварии.

В сравнение с други европейски страни, трябва да се подчертаят някои разлики в образованието по бедствия и аварии. В Румъния, теоритичното обучението става веднъж месечно и засяга определен вид природно бедствия. В България обучението се случва в час на класа и следва утвърдена програма – но отново в специален за това час. В по развитите европейски страни – Швейцария, Германия, Франция – обучението по превенция на риска от бедствия и аварии е застъпено и в часовете по други дисциплини: география, химия, история. Дават се примери, които са свързани с конкретната образователна дисциплина и така превенцията на риска е инкорпорирана в цялостно образование - което е отчетено като плюс от румънските колеги.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпреки наличието на множество документи, създадени от държавни институции, неправителствени организации, международни организации и в България, и в Румъния се забелязва отсъствие на култура на превенция на риска. Слабите страни на законодателството (напр. лоша координация между ведомства/документи), недостатъчно внимание към предизвикателствата на климатичните промени, индустриалното замърсяване (което касае качеството на живот на всички жители), липса на инвестиции, затрудняват процесите на управление на риска в двете държави, респективно и в транс-граничния регион област Видин - окръг Долж.

Обучението за бедствия и аварии и реакция при настъпване на катастрофи е застъпено и в двата региона чрез националните образователни програми. Те са съставени от теоретична подготовка, която се провежда в училище, практически занятия, подпомогнати от представители на съответни служби за гражданска защита и местни организации на Червеният кръст и са съобразени с възрастовите групи на учениците/децата в предучилищна възраст. Въпреки това се забелязва, че инструментите, използвани по време на обучителния процес за бедствия и аварии не са достатъчно разнообразни и атрактивни, което прави и усвояване на знания по-трудно и нетрайно. Много често липсва и специфично знание за конкретните най-разпространени и катастрофални бедствия да дадеен географски регион.

Анализирайки европейската и световна практика, наборът от образователни инструменти е по-богат и насочен към различни форми на игра, анимации, изложби, уебсайтове предназначени за деца, комикси, филми. Тези инструменти са модерни и занимателни, подходящи за естетическите възприятия на съвременното дете, помагат за по-лесно приемане на новата информация и са с по-практически насочени умения.

На база на тези наблюдения, може да се заключи, че нуждата от иновативни и забавни образователни инструменти за превенция на риска от бедствия и аварии, включително използвайки изразните средства на кукленото театрално изкуство, е повече от наложителна в двете съседни държавия България и Румъния, както и в трансграничния регион област Видин, България-окръг Долж, Румъния